

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁPOLITIKAI INTÉZET

EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001

„A SZOCIÁLIS ÁGAZAT MÓDSZERTANI ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZEREINEK MEGÚJÍTÁSA”
C. KIEMELT PROJEKT

Monitoring jelentés

Alagi Szilárd

Fige Gergely

Hajdu Krisztián

2021.

EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-0001 kiemelt projekt
Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Székhely: 1138 Budapest, Váci út 191.
Telephely: 1135 Budapest, Szegedi út 54. I.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

Az Elsőként Lakhatása alapelvei	3
A Standard pályázat kiírásának előzményei, nemzetközi és hazai minták és a program megvalósulását befolyásoló előzmények bemutatása.....	4
„Elsőként Lakhatás – a kezdetek” - európai kitekintés	4
Lakhatási programok, avagy az Elsőként Lakhatás előzményei Magyarországon.....	8
A Hajléktalanokért Közalapítvány és az Összefogás a Budapesti Lakástalanokért és Hajléktalan Emberekért Közalapítvány lakhatási programjai.....	8
A Hajléktalanokért Közalapítvány Lakhatási pályázatainak alakulása 2018-2020 között:	10
TÁMOP 5.3.3. valamint a kapcsolódó kiemelt projekt (Foglak projekt– HKA)	10
Hajléktalanokért Közalapítvány - Foglak projekt.....	11
Az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 „Elsőként Lakhatás” standard pályázat kiírásának bemutatása, célkitűzései, indikátorok, és egyéb figyelembe vett szempontok.....	11
A Standard projekt célcsoportja:.....	13
A Kiemelt projekt feladata, szerepe a standard projektek megvalósulása vonatkozásában	13
A kiemelt projekt célja, feladata.....	13
A Kiemelt projekt tevékenységének bemutatása.....	14
A Kiemelt projekt operatív tevékenységének bemutatása	15
A kiemelt projekt módszertani tevékenységének bemutatása.....	15
A monitoring rendszer működtetése	15
Az új koronavírus járvány hatása a Kiemelt és Standard projektekre	16
A pályázó szervezetek bemutatása	18
A pályázatok objektív (számszerű) eredményeinek értékelése a szakmai összefoglalók, monitoring adatlap és a személyes kapcsolattartás dokumentumain keresztül.....	38
A projektmegvalósítók eszközei a kiválasztás során:	38
A megvalósítók által biztosított szolgáltatások a megvalósítás időszaka alatt (a jelenleg futó programok esetében 2021. május 31-i állapot szerint)	40
Összesített lakhatási adatok a program megvalósításának ideje alatt:	42
A programban résztvevő egyének szemszögéből	49
A megvalósult Standard projektek összegző értékelése	54
A programot megvalósítók az alábbi nehézségeket jelezték:	54
Záró gondolatok	56
Összegzés.....	56

Az Elsőként Lakhatása alapelvei

Az Elsőként Lakhatás modellt azok számára dolgozták ki, akik jelentős mértékű segítséget igényelnek a hajléktalanságból való kilépéshez. **A programban a szolgáltatások célcsoportját súlyos mentális betegségben szenvedő, drog- és alkoholproblémákkal küzdő, valamint leromlott fizikai állapotban lévő, fogyatékossgal és korlátozó betegséggel élő hajléktalan emberek alkotják.** Az Elsőként Lakhatás szolgáltatások eredményesnek bizonyultak a régóta hajléktalan vagy az ismételten hajléktalanná vált emberek esetében is, akik az egyéb támogatási szükségleteken felül gyakran a társadalmi margó peremére szorulva, a társas támogatásban és a barátoktól, családtól jövő segítségben egyaránt hiányt szenvednek, nem vesznek részt a közösségek életében. Az Egyesült Államokban és Kanadában az Elsőként Lakhatás programokat hajléktalan családok és fiatalok körében is alkalmazzák. **A modell a lakhatást kiindulási pontnak, nem pedig végcélnek tekinti.** Mielőtt bármi mást tenne, az Elsőként Lakhatás szolgáltatás a lakhatást oldja meg oly módon, hogy a szolgáltatást igénybe vevő hajléktalan emberek **egészségi állapotának, jólétének és a társas támogatást nyújtó hálózatának javítására is fókuszál.** A szolgáltatás az elejétől arra összpontosít, hogy az egyén a közösség tagjaként sikeresen élhessen a saját otthonában. Ez nagyban különbözik azoktól a hajléktalan-ellátó szolgáltatásoktól, amelyek a lakásba költözés előtt megpróbálják a fokozott gondozást igénylő hajléktalan embereket „kiköltöztethető” állapotba segíteni. Néhány hajléktalan-ellátási modell megköveteli az egyéntől a józan életvitelt és a terápián való részvételt, illetve az önálló életvitel elsajátítását, mielőtt lakhatást nyújtanak számára. Ezekben a szolgáltatási típusokban a lakhatásra „utolsóként” kerül sor. **Az Elsőként Lakhatás modell célja, hogy minél nagyobb választási és beleszólási lehetőséget biztosítson az egyéni szolgáltatás kialakításába a hajléktalan emberek számára.** Igénybe vevőit aktívan ösztönzik a drog- és alkoholártalmak minimalizálására, kezelésekre igénybevételére, de nem követelik meg tőlük ezeket. Európában az Elsőként Lakhatás nyolc alapelvvel írható le az alábbiak szerint:

A nyolc alapelv

A lakhatás emberi jog

Választási és beleszólási lehetőség a szolgáltatást igénybe vevők számára

A lakhatás és a gondozás szétválasztása

A felépülés ösztönzése

Ártalomcsökkentés

Kényszermentes, aktív együttműködés

Személyközpontú együttműködés

Rugalmas segítségnyújtás, ameddig csak szükséges

1

A fenti alapelvek szerint működő **Elsőként Lakhatás modell számos szolgáltatási célt von maga után, köztük a segítségnyújtást a megfelelő otthon fenntartásában, az egészségi állapot és jó közérzet javításában, illetve a társadalmi integrációban.** Az Elsőként Lakhatás szolgáltatás célja, hogy felajánlja a kezelés és támogatás

¹Bakos – Fehér – Teller, *Elsőként Lakhatás Útmutató Európa*

lehetőségét a közösségi integráció érdekében. Annak is megvan a lehetősége, hogy az ügyfél segítséget kapjon a társas támogatás megerősítésében és hasznos tevékenységek folytatásában, úgy, mint pl. művészeti jellegű tevékenységek, képzések és fizetett munka.²

A Standard pályázat kiírásának előzményei, nemzetközi és hazai minták és a program megvalósulását befolyásoló előzmények bemutatása.

„Elsőként Lakhatás – a kezdetek” - európai kitekintés

Az Elsőként Lakhatás európai alkalmazását az észak-amerikai kutatási eredmények ösztönözték. Kezdetben az inspirációt a New Yorkban kidolgozott eredeti program, majd a többi amerikai Elsőként Lakhatás szolgáltatás jelentette. Azóta a kanadai At Home/ChezSoi Elsőként Lakhatás program néhány nagyon sikeres eredménye befolyásolta az európai vitákat, többek között egy olyan randomizált kontrollcsoportos vizsgálat, amelyben 2.200 hajléktalan ember vett részt, és amely az Elsőként Lakhatás programokat a meglévő hajléktalan-ellátásokkal hasonlította össze.³

2014-ben Hollandiában 17 Elsőként Lakhatás program működött, köztük Amszterdamban sikeresen működik a Discus Elsőként Lakhatás projektje 2006 óta. Portugáliában a lisszaboni CasasPrimeiro úttörőként próbálta ki az Elsőként Lakhatás modellt. Spanyolországban a HÁBITAT Elsőként Lakhatás szolgáltatása 2014 májusában indult Madridban, Barcelonában és Malagában. A HÁBITAT projektet teljeskörűen értékelték, és az Elsőként Lakhatás mára a szélesebb értelemben vett spanyol hajléktalanügyi stratégia részévé vált.

Az Elsőként Lakhatás norvégiai alkalmazása 2014 decemberében 12 Elsőként Lakhatás szolgáltatással és 135 ügyféllel kezdődött, majd gyorsan elterjedt, 2015. júliusra elérve a 16 Elsőként Lakhatás szolgáltatást, amelyben összesen 237 ügyfélnek kínáltak lakhatást. Norvégiában az Elsőként Lakhatás egyike azon szolgáltatásoknak, amelyeket az integrált hajléktalanügyi stratégia keretében alkalmaznak.

Lengyelországban, 2016 februárjában gyakorlati szakemberek részvételével Varsóban tartottak konferenciát az Elsőként Lakhatás modellről. Az Elsőként Lakhatás népszerűsítését egy kutatási eredményeken alapuló, a döntéshozókat megcélzó projekttel folytatták.

2009-ben Svédországban a Lundi Egyetem országos konferenciát tartott az Elsőként Lakhatás modellről. Két városi önkormányzat, Stockholm és Helsingborg röviddel utána elindította az Elsőként Lakhatás szolgáltatást közvetlenül a konferencia hatására. Azóta - 2016-ig - 11 másik önkormányzat indított Elsőként Lakhatás szolgáltatásokat. Úgy tűnik, hogy a modell még szélesebb körben terjed Svédországban, mivel 94 önkormányzat nyilatkozott úgy, hogy Elsőként Lakhatás szolgáltatásokat nyújt lakóinak (az Országos Egészségügyi és Jóléti Tanács felmérése szerint). Ezeket inkább helyi szinten, semmint országos intézkedések eredményeképpen alakították ki.

Az Egyesült Királyságban az első sikeres Elsőként Lakhatás kísérletet a skóciai TurningPoint folytatta 2010-ben. Egy 2014-2015 folyamán végzett megfigyelésen alapuló értékelés is rámutatott, hogy az Elsőként Lakhatás korai kísérletei Angliában is sikeresnek bizonyultak, habár amint Svédországban, a modell kialakítása itt is gyakran helyi szinten történt. Angliában egészen 2016 elejéig nem volt országos Elsőként Lakhatás politika, de az angol hajléktalan-ellátó szervezetek szövetsége (Homeless Link) elindította a HousingFirst England kezdeményezést, hogy előmozdítsa a modell alkalmazását az országban.

²Bakos – Fehér – Teller, *Elsőként Lakhatás Útmutató Európa*

³Bakos – Fehér – Teller, *Elsőként Lakhatás Útmutató Európa*

Néhány közép- és kelet európai országban 2015/16-ban az Elsőként Lakhatás modell még a kidolgozás fázisában volt. Kísérletek zajlottak az Elsőként Lakhatás modellel kapcsolatban, Csehországban és Magyarországon is.

Bécsben sikeres Elsőként Lakhatás modellkísérleti projektet valósítottak meg. 2015-ben Belgiumban kilenc Elsőként Lakhatás projektet teszteltek 150 fokozott gondozást igénylő hajléktalan ember részvételével. A dán Hajléktalanügyi Stratégia 2009-től 2013-ig tartó első szakasza, amely során több mint 1,000 embert költöztettek lakásba, egyike volt az első nagy ívű Elsőként Lakhatás programoknak Európában. Finnország széleskörűen alkalmazta - és jelenleg is alkalmazza - az Elsőként Lakhatás modellt a nemzeti stratégiájában a hajléktalanság visszaszorítása és megelőzése érdekében. Az Elsőként Lakhatás szolgáltatási modellek vegyes alkalmazásával (amelyek magukban foglaltak egyrészt lakóotthonos, valamint a településen szétszórtnak lakhatást nyújtó modellt is) elérték a tartós hajléktalanság előfordulásának abszolút és relatív értelemben vett csökkenését. Meggyőzőek a franciaországi Un ChezSoid'abord Elsőként Lakhatás kísérleti projekt kezdeti eredményei is, amelyet 2017-ben tovább folytattak, majd 2018-tól kezdődően kiterjesztették az Elsőként Lakhatás modell alkalmazását.

2015-ben Olaszországban a hajléktalan-ellátó szervezetek és egyetemi szakemberek együttműködésével létrehozták a HousingFirstItalia Hálózatot, olyan szervezetek szövetségét, amelyek Elsőként Lakhatás szolgáltatást nyújtanak vagy a modell iránt érdeklődnek. A HousingFirstItalia 2015-ben 10 olaszországi régióban 51 tagot számlált, amelyek közül 35 valósított meg ilyen jellegű projektet.⁴

2016-tól az Elsőként Lakhatás egyre jelentősebbé kezdett válni Európában. Egyes országokban az Elsőként Lakhatás eddigre már szervesen hozzátartozott az átfogó hajléktalanügyi stratégiához, máshol még kísérleti szakaszban tartott. Az Elsőként Lakhatás modellt 2016-ig már kipróbált országok között vannak az alábbiak:

1. sz. térkép: az Elsőként Lakhatás Európában megvalósuló projektjeiről (2016)

Ausztria

Belgium

Dánia

Finnország

Franciaország

Írország

Olaszország

Hollandia

Norvégia

Lengyelország

Portugália

Spanyolország

Svédország

Egyesült Királyság

Úgy tűnik, hogy az Elsőként Lakhatás szolgáltatások erőteljesen jelen vannak a lépcsőzetes szolgáltatási modellen belüli ellátás esetén is. A legtöbb országban a különböző típusú támogatások célja a hajléktalan

⁴ Bakos – Fehér – Teller, *Elsőként Lakhatás Útmutató Európa*

emberek megsegítése az ideiglenes lakhatási támogatás különböző formáin keresztül, egészen addig a pontig, ameddig az ügyfél készen áll arra, hogy önállóan éljen a saját otthonában. Számos országban azonban elmozdulás figyelhető meg az általános modellben, melynek eredményeképpen intenzívebb szolgáltatásokat nyújtanak az állandó szállás biztosítása mellett (pl. AT, BE, DE, ES, FR, IE, IT, LU, SI). Másokban a lépcsőzetes modell továbbra is domináns, de bizonyos esetekben előre lépés is megfigyelhető a kisebb léptékű Elsőként Lakhatás programok megvalósítása tekintetében az általános szolgáltatásnyújtáson belül (pl. HU, PT, RO, SE, SK)

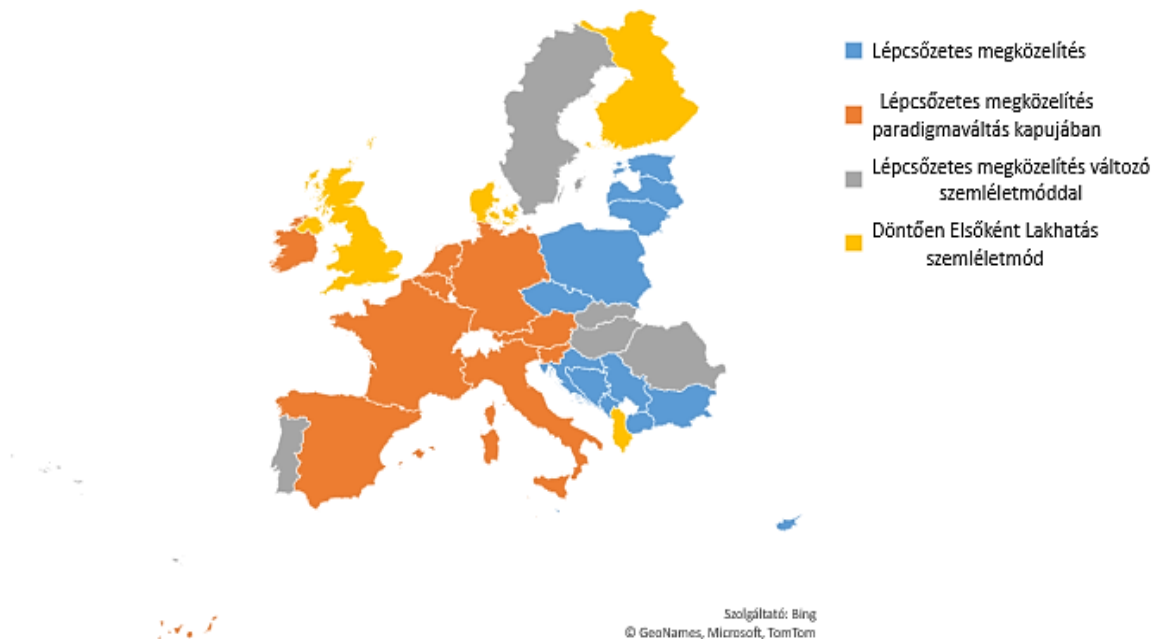
Jelenleg az Elsőként Lakhatás szolgáltatások az EU legtöbb tagállamában rendelkezésre állnak, azonban azok szemlélete, elterjedtsége és megvalósítása nagy mértékben eltér egymástól. Néhány országban az Elsőként Lakhatás szolgáltatásokat az ESPN⁵ szakértői már a hajléktalansággal összefüggő szociálpolitika szerves részeként fogalmazzák meg (pl. BE, DK, FI, FR, LU, NL) vagy a hajléktalanság kezelésének hagyományos megközelítésében végbemenő paradigmaváltás folyamata zajlik éppen. (pl. AT, ES, IE, IT, SE, UK). Számos más országban (pl. CZ, DE, HR, HU, PT, SI, SK) az Elsőként Lakhatás programok végrehajtása többnyire korlátozottan, néhány helyi program megvalósításában mutatkozik meg. Megfigyelhető, hogy az Elsőként Lakhatás szolgáltatások földrajzi eloszlása nagyobb lefedettséget mutat Nyugat-Európában, Észak- és Dél-Európa egyes részein. A kelet európai országokban e folyamat még nem ment végbe, a paradigmaváltás még számos esetben várat magára. Az EU-n kívüli hét ESPN-szakértő egyike sem számolt be Elsőként Lakhatás szolgáltatások jelenlétéről országaikban. Azon országok esetében, ahol az Elsőként Lakhatást érintő szemléletváltás még nem ment végbe, vagy éppen folyamatban van, még a hagyományos szolgáltatásnyújtás a jellemző.⁶

⁵ European Social Policy Network

⁶Fightinghomelessness and housingexclusion in Europe A study of nationalpolicies Isabel Baptista and Eric Marlier – 16. oldal ((PDF) Fightinghomelessness and housingexclusion in Europe: A study of nationalpolicies (researchgate.net))

2. sz. térkép: a hajléktalan személyek ellátáshoz kapcsolódó szemléletmód bemutatásáról

Hajléktalan személyek ellátásához kapcsolódó szemléletmód Európában (2019 - ESPN)

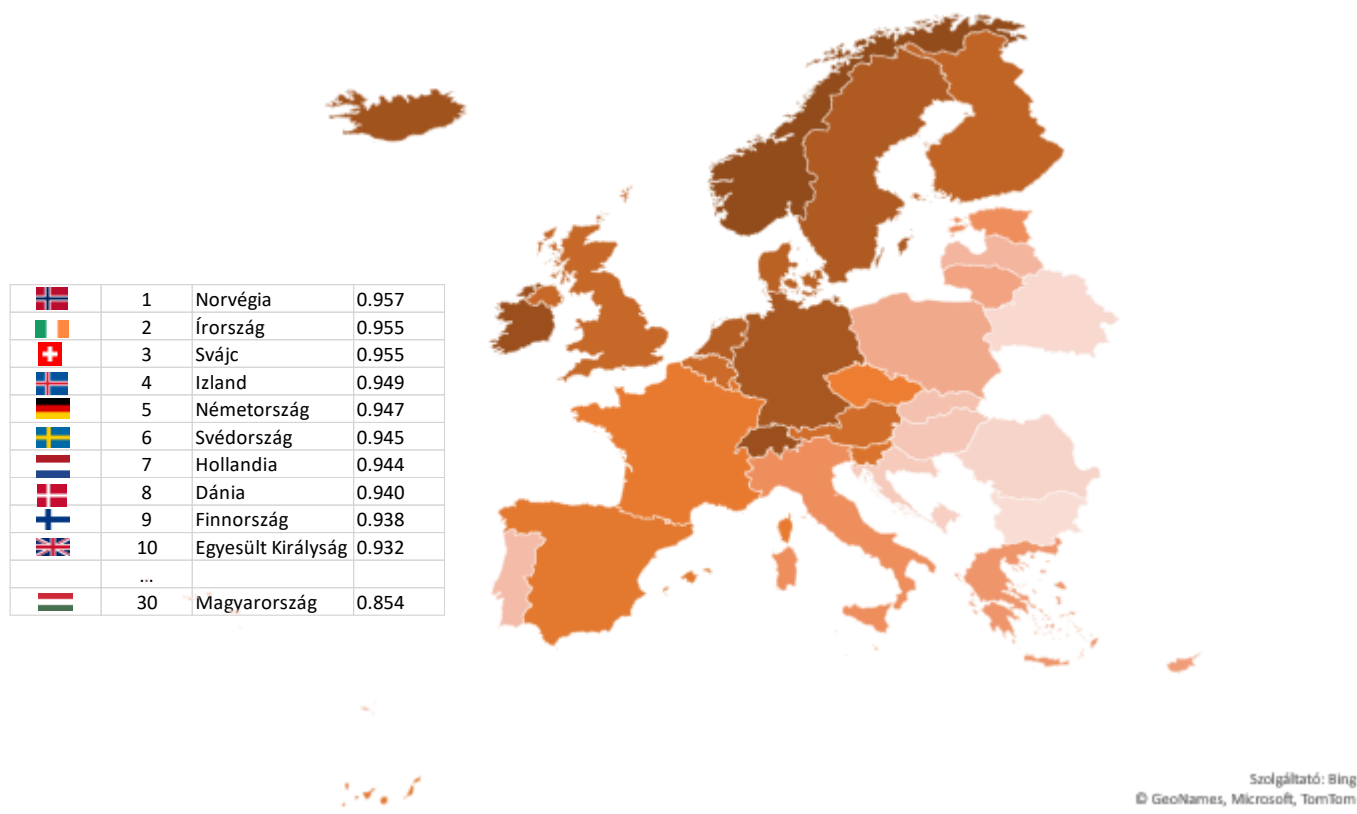
7

Megfigyelhető az is, hogy az Európai Unió tagállamaiban megvalósuló Elsőként Lakhatás projektek sikeressége, elfogadottsága, nemzeti szociálpolitikai eszközrendszerébe való beágyazottsága érdemi és szignifikáns összefüggést mutat az adott ország Human Development – Emberi fejlettségi - Indexével– (HDI index)⁸. A magas humán fejlettséggel rendelkező országoknak a 0,8 és 1 közötti indexel rendelkező országokat értjük, amely feltételnek 70 ország felelt meg. Ezen országok között Magyarország a 36.-ik a rangsorban, tehát a középmezőnyben van. A két térképdiaagram összevetéséből jól látszik, hogy a magasan fejlett országok közül az élmezőnybe tartozó, gyakorlatilag az első tíz legfejlettebb európai ország vezette be rendszerszinten az Elsőként Lakhatás modellt. Azon országokban - köztük Magyarországon - kevésbé elfogadott még az Elsőként Lakhatás modell, melyek gazdasági teljesítménye és HDI indexe is elmarad, vagy csupán megközelíti az Európai unió átlagát (V4-ek, Románia, Horvátország, Bulgária és ide értendő még Portugália is stb.), amely később tudott csatlakozni az Európai közösséghez, illetve különböző történelmi okok miatt gazdasága, társadalmi szervezetsége eltér az EU vezető államaitól.

⁷Fightinghomelessness and housingexclusion in Europe A study of nationalpolicies Isabel Baptista and Eric Marlier – 77. oldal ((PDF) Fightinghomelessness and housingexclusion in Europe: A study of nationalpolicies (researchgate.net))

⁸ Az ENSZ Fejlesztési Programja (United Nations Development Programme – UNDP) több olyan indexet is számít, amelyek célja az emberi jólét mértékének – a hagyományos statisztikai mutatóknál – komplexebb, pontosabb számszerűsítése. Ezek a humán-mutatószámok ún. kompozit indexek, amelyek közös ismérve, hogy több alapmutató átlagolásával állnak elő. A mutatók közül az egyik legrégebbi múlttal az 1990 óta számított humán fejlettségi mutató (Human Development Index, a továbbiakban: HDI) rendelkezik, amelyet gyakran a bruttó hazai termék egyik alternatívájaként is számon tartanak, tekintetbe véve, hogy az emberi jólét fogalmát a GDP-nél szélesebb körben értelmezi. Az értékét tekintve 0 és 1 között mozgó index három mutató egyszerű átlagolásával áll elő: a „hosszú és egészséges élet” célkitűzés a születéskor várható élettartamban kerül számszerűsítésre, az „iskolázottságot” olyan arányok képviselik, mint az írástudó felnőtt lakosság, valamint a különböző szintű iskolatípusokba történő beiskolázottak részesedése a népességből, végül az „éltszínvonalat” a vásárlóerő-paritáson számított egy főre jutó bruttó hazai termék reprezentálja. A kedvező, illetve kedvezőtlen értéket felvevő részmutatók egymással történő helyettesíthetőségének határt szabnak a mutatókra elfogadott minimum- és maximumértékek. Ennek megfelelően például bármekkora, 40 ezer USD-t meghaladó egy főre jutó vásárlóerő-paritáson számított GDP-érték ugyanúgy a mutató maximumát, azaz egyet eredményez, mint ahogy a „hosszú és egészséges élet” mutató esetében bármekkora, 25 év alatti várható élettartam a minimumot, azaz nullát.

3. sz. térkép: Emberi Fejlettségi Index (HDI) – Európa

Lakhatási programok, avagy az Elsőként Lakhatás előzményei Magyarországon

A Hajléktalanokért Közalapítvány és az Összefogás a Budapesti Lakástalanokért és Hajléktalan Emberekért Közalapítvány lakhatási programjai

A hajléktalan emberek lakhatási támogatásának előzményeit a Fővárosi Önkormányzat hasonló típusú pénzbeli támogatásai között kell keresni. Ez a támogatás még nem a hajléktalan emberek számára nyújtott segítséget a lakhatásba való „kiemelkedéshez”, hanem épp ellenkező irányjellel, a szegényebb rétegeket igyekezett benntartani a lakhatásában, megkímélve a hajléktalanná válástól. Ezt a pénzbeli támogatási formát vette át először 2004-ben (Vecsei Miklós, akkori miniszteri biztos ajánlására) a hajléktalan-ellátás támogatását biztosítókét közalapítványa, az Összefogás a Budapesti Lakástalanokért és Hajléktalan Emberekért Közalapítvány, a Közép-Magyarországi régió hajléktalan-ellátóinak támogatására, a Hajléktalanokért Közalapítvány pedig a vidéki szervezetek (Konvergencia-régiók) támogatására. 2004-ben kormányhatározattal, 30.000 Ft/fő/hó lakhatás támogatást (illetve mellé 1.852 Ft/fő/hó szociális munkás megbízási díjat) biztosítottak a szervezetek részére. Ebben az évben mintegy 900 hajléktalan ember részesült ebben a támogatásban, aminek összköltsége 344 millió forint volt. A következő évben (2005) egy újabb 162.264.000, - Ft értékű keretösszeget biztosítottak az ország több területén működő hajléktalan-ellátó szervezeteknek, hogy úgynevezett kiléptető lakásokat vásároljanak és alakítsanak ki. Ebben az összegben végül 42 szervezet kapott támogatást (az összes pályázó 92%), ami pályázónként közel 4 millió forintot jelentett. Ez a program akkor nagyon újszerűnek és előre mutatónak tűnt, azonban később kiderült, hogy nem minden szervezet bizonyult „jó gazdának”, valamint, hogy a relatíve magas támogatási összeg kevés számú (hajléktalan) embernek jelentett valódi kilépési lehetőséget.

Ezek a tapasztalatok is hozzájárultak, hogy 2007-ben a két Közalapítvány más formájú támogatást dolgozott ki. Ezeknek a lakhatási támogatásoknak a legfőbb célja már az volt, hogy a hajléktalan-ellátó rendszer intézményes keretein kívüli, lakhatási költségekre fordítható pénzbeli támogatással, és egyénre szabott utógondozói szociális munkával integrálja vissza a hajléktalan embereket a társadalomba. Az összeg némileg csökkent, a korábbi 30 ezer/hó/fő helyett csupán 20 ezer forintra mérséklődött, de a pályázatok így is jelentős segítséget kínáltak az intézményesült hajléktalan-ellátáson kívüli lakhatásra. A lakhatási támogatások alapvetően a lakásbérletre, szobabérletre, munkásszállóra, az intézmény által bérelt lakásbérlemény, vagy munkásszálló férőhelyekre helyezte a hangsúlyt, vagyis a piaci alapú lakhatási lehetőségek irányába kereste (és mutatta) a kiutat a hajléktalan emberek számára. A megpályázható lakhatási támogatások keretösszege fix volt, ahogy a pályázott hajléktalan személy számára kiutalt összeg is. A kifizetése havi bontásban történt, vagy egy összegben (kaucióra), de lehetett csökkentett formában is nyújtani. A lakhatási pályázatok abban az időben azzal is új szemléletet képviseltek, hogy konkrét, már szociális értelemben „felmért” (előkészítő gondozási folyamatok) hajléktalan emberekre lehetett pályázni (a kiíró csak monogramokat látott), így a pályázatot megelőzte egy bizonyos egyéni fejlesztési terv (anyagi és szociális erőforrások felmérése), ami szintén a sikeres szociális munka egyik eszköze. A havi folyósítása alatt is folyamatos volt a szociális munkással való szoros kapcsolattartás, így a hajléktalan-ellátásból amúgy hiányzó utógondozás vagy kísérés is megvalósult egyben. A működő lakhatási programok az ország és a hajléktalan-ellátás különböző területein működő szervezeteken keresztül jutottak el az intézményekben, közterületen élő hajléktalan emberekhez. A lakhatási programok egyik, szakmai értelemben való eredménye legfőképpen abban mutatkozott, hogy a kiírás kötöttségei alapján minden esetben bérleti szerződés (egyszerű, kétoldalú szerződéseket, nyilatkozatokat is elfogadtak) kötődött a támogatandó ügyfél és a leendő bérbeadó között, így mondhatni jogi értelemben is rendezett lakhatási viszonyok közé került a hajléktalan ember. A másik sikeres eleme volt a pályázatoknak, hogy a támogatott lakhatási programban résztvevő hajléktalan ember vállalt önrészt a lakhatási költségek fizetésében, tehát a támogatás csak kiegészítés, segítség, kaució esetében sokszor csak kezdő „lökés” volt a társadalmi (re) integráció irányába. A kliensnek egy megállapodásban vállalnia is (nyilatkoznia) kellett, hogy a lakhatási költségek megfizetésében önrészt is vállal, téríti a lakhatás rezsi és közüzemi díjait. Sok esetben az önrész jelentősebb volt, mint a támogatás maximális keretösszege, nyilván ezekben az esetekben nagyobb eséllyel maradt bent a lakásban a hajléktalan a támogatás lejárta után is, bár ennek volt ellenpéldája is, ahogy több olyan eset is, hogy az egyéni lakhatás lehetősége ösztönözte a stabil jövedelemszerzés irányába a hajléktalant. Sok esetben akadtak együtt költözők is, barátok, párok – akik esetlegesen kiszorultak a hagyományos intézményesült ellátásból. Ezen túl ezeknek a pályázatoknak fontos eleme az utógondozás, külső lakhatás kísérése volt, amiért a szociális munkás díjazásban is részesült. Ez a támogatási forma sikeresnek és eredményesnek is nevezhető, és mindenképpen népszerű volt a hajléktalanok és a szakemberek körében is. Persze negatív tapasztalatok is akadtak bőven, talán az egyik ilyen legszembetűnőbb és sok helyen előforduló eset, a negatív diszkrimináció, leginkább a roma hajléktalanokkal szemben. Ők nehezebben találtak albérleti lehetőséget, mint a nem roma, de szintén hajléktalan társaik, de egy piaci alapú lakhatás esetében várható volt a társadalmi előítéletek erősebb hatása. (Érdekességként megemlítendő, hogy a 2004-es kiléptető lakás program egyik alapérve volt a szervezetek lakásvásárlása mellett, hogy a hajléktalanokat a társadalmi diszkrimináció miatt nincs mód piaci típusú lakhatásba költöztetni.) Ezeket az eseteket leszámítva a lakhatási pályázatok szakmai módszertana alapját tudta képezni a 2008-ban bejelentett, Európai Unió finanszírozásból megvalósuló TÁMOP 5.3.3. (*FogLak Projekt, Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának szakmai és módszertani megalapozása.*) programok szociális szakmai célkitűzéseinek. Megemlítés szintjén érdemes kitérni a 2008-ban lebonyolított ún. Pilisi Parkerdő programról (itt is 20.000 Ft/fő/hó lakhatás támogatást adtak és + 5.000 Ft/fő/hó szociális munkás bért), ami egy célzott területen élő, speciális (erdei) környezetben megjelenő csoport elköltöztetését (integrálását?) tűzte ki célul, jelenlétük viszont - többnyire - egy korábbi esemény (belvárosi közterületekről a hajléktalanok kitiltása) következménye volt – ezáltal az együttműködés hiánya nem volt minden esetben a sikeresség záloga. A lakhatási programok történetéhez hozzátartozik még, hogy a TÁMOP 5.3.3. pályázatok végrehajtási időszaka alatt külön lakhatási programok finanszírozására nem került sor, viszont 2012-től a Vissza az utcáról program (VAU)

keretein belül újra indultak a támogatások. Ebben az évben 63.446.000, - Ft-ot ítelt oda a Hajléktalanokért Közalapítvány a pályázóknak, igaz, hogy a benyújtott pályázati igény 310.954.000, - Ft, így a pályázók csupán 20%-a kapott támogatást, viszont így is 98 ember részesült segítségben. Ez a magas, szervezetek által megpályázott összeg is jól mutatja, hogy milyen nagy igény volt és van erre a támogatási formára.

2018-óta a lakhatási támogatás összege átlagosan havonta és fejenként legfeljebb 30.000 Ft (2019-től már havi 50 ezer Forint), a pályázó által bérelt ingatlan bérleti díja: átlagosan havonta és fejenként legfeljebb bruttó 30.000 Ft; szociális munka támogatása: legfeljebb bruttó 25.000 Ft/hó/ellátott; újonnan kialakítandó külső férőhelyeken. Újonnan létesített bérleményekben a karbantartási munkák támogatása: legfeljebb 1.000.000 Ft/lakás; a célcsoportnak juttatott, a lakhatást közvetlenül támogató eszközbeszerzések: legfeljebb 300.000 Ft/lakás; a célcsoportnak juttatott, a lakhatást közvetlenül támogató anyagbeszerzések, egyéb működési költségek: legfeljebb 120.000 Ft/ellátott; mentális segítségnyújtás, egyéni fejlesztés: legfeljebb bruttó 10.000 Ft/óra.

A Hajléktalanokért Közalapítvány Lakhatási pályázatainak alakulása 2018-2020 között:

Év	Támogatási igény Ft	Támogatás Ft	Támogatási arány %	Támogatott pályázat db	Támogatott hajléktalan emberek száma fő
2018	128.305.000, -	56.472.000, -	44%	18	139
2019	126.684.000, -	76.945.000, -	61%	22	200
2020	118.724.000, -	58.937.000, -	50%	17	244 ⁹

Ahogy már fentebb utaltunk rá, 2008-ban meghirdetésre került a TÁMOP-5.3.3 projekt és annak kísérő eleme a FogLak-projekt. A program csak részben tartalmazta a korábbi lakhatási pályázatok szakmai alapjait, az ugyan olyan fontosán kiegészült a munkaerőpiacra való visszahelyezéssel, vagyis a hajléktalan emberek teljes társadalmi integrációjára törekedett. A program előzményei között meg kell említeni, hogy 2007-ben magas volt az utcán élő hajléktalanok száma, aminek zavaró jelenségét az amúgy is nehéz politikailag és társadalmilag feszült helyzet is fokozta. Ebben az évben írta meg *Dr. Győri Péter - Maróthy Márta: Merre tovább? Egy nemzeti hajléktalanügyi stratégia lehetséges keretei – szakértői javaslat 2007* című tanulmányát, amiben többek között különböző lakhatási, munkaerőpiaci, valamint a közterületi hajléktalanság felszámolására tettek javaslatokat. Így egy újonnan induló program célja nem is lehetett más, mint - a TÁMOP-5.3.2 projekt kiemelt célja- hogy hozzájáruljon a hazai hajléktalanság megelőzéséhez és fokozatos visszaszorításához. Ennek operatív szakmai része volt, hogy hatékony, komplex, fenntartható, a hajléktalan emberek társadalmi integrációját lehetővé tevő, az önálló lakhatást és a munkaerő-piaci integrációt ösztönző támogatási megoldásokat fejlesszenek ki. A célok elérésének eszközei között a megvalósuló szakmai folyamatok összehangolását is fontosnak tartották, így regionális koordinátori hálózat, regionális szakmai műhelyek, regionális szakmai napok megtartását, valamint szakmai anyagok, tanulmányok elkészítését és tananyag fejlesztést is.

TÁMOP 5.3.3. valamint a kapcsolódó kiemelt projekt (Foglak projekt– HKA)

A TÁMOP 5.3.3-as pályázati kiírás céljai között szerepelt az ellátó szervezetek szemléletbeli elmozdulása a kríziskezelés felől a munkaerőpiaci integráción keresztül megerősített társadalmi integráció felé is. Az ehhez szükséges komplex segítő rendszer kialakítása igényelte a hajléktalan-ellátással foglalkozó szervezetek szervezetfejlesztését, a fejlesztések eredményeinek nyilvánossá és elérhetővé tételét valamennyi hajléktalan-ellátással foglalkozó szervezet számára, valamint a szervezetek együttműködő hálózatának és

⁹ Forrás: Maróthy Márta

tapasztalatcseréjének biztosítását. A projekt fenntarthatósági és az eredmények továbbhasznosítása érdekében cél volt, hogy a megvalósító javaslatokat dolgozzon ki a megfelelő makroszintű finanszírozási és szakmai eljárás szabályozások tekintetében, és szakmai-társadalmi hálózatokat építsen ki az együttműködés és az egységes tudásbázis kialakításának elősegítésére. A részcélok szintjén az 5.3.3-as konstrukció célja a hajléktalan emberek társadalmi és munkaerőpiaci integrációja a foglalkoztathatóság növelésével, és ezen keresztül az önálló lakhatás elérésével és fenntarthatóvá tételével. A részcélok közt ennek megfelelően szerepelt a foglalkoztathatóság javítása személyre szabott képzésekkel és fejlesztéssel; a munkaviszonnyal nem rendelkezők számára a munka világába való visszavezetéssel, illetve a foglalkoztatási helyzet javítása a munkaviszonnyal rendelkezők számára a munkahely megtartásának támogatásával. A lakhatási helyzet javítása már nem csupán az önálló lakhatás elérését célozta meg, hanem a foglalkoztatási helyzet javítását, a foglalkoztatás megtartását is hivatott elősegíteni. A részcélok közt megjelent a foglalkoztatást és lakhatást előtérbe helyező szociális munka támogatása is. Megerősödött az úgynevezett Elsőként Lakhatás szemlélet, amely a lépcsőzetes, intézményi ellátáson keresztüli integrációval szemben az utcán, saját építésű konyhókban vagy egyéb, intézményen kívüli lakásmegoldásban élők formális lakhatási és foglalkoztatási integrációját célozta meg. Ennek oka, hogy a konstrukció figyelembe vette az utcán vagy saját építésű konyhóban élők lakhatásában elért sikereket, illetve azt is, hogy a szakpolitikában, a városrendezési célok között hangsúlyosabb szerepet kapott a látható utcai hajléktalanság visszaszorítása. Kifejezett hangsúllyal volt jelen a kiírásban az utcán, közterületen élők számának csökkentése.

Hajléktalanokért Közalapítvány - Foglak projekt

A projekt célja az utcán élő hajléktalan emberek számának csökkentése, társadalmi visszailleszkedésük, sikeres munkaerő- piaci integrációjuk módszertani segítségnyújtással. A projekt a foglalkoztatási- és lakhatási integrációt célul kitűző szervezetek módszertani fejlesztésének integrációs törekvésekben segítséget nyújtó kollégák régiós szintű koordinációs hálózatának kialakítását tűzte ki. A projekt közvetlen célja az utcán, közterületeken, nem lakás céljára szolgáló helyeken élő hajléktalan emberek számának csökkentése a társadalmi integrációjukat szolgáló foglalkoztatási és lakhatást segítő eszközök módszertanának kialakításával a hajléktalan ellátásban dolgozókkal történő megvitatásával és terjesztésével az integrációt segítő programok gyakorlatának követésével és elemzésével. A megvalósítás során 21 szakmai műhely valósult meg. A szakmai műhelyeken összesen 2.484 fő vett részt. A tapasztalatokról több átfogó módszertani anyag készült. A projekt közvetett célja volt, hogy hozzájáruljon a kormányzati szociálpolitika a társadalmi integrációt erősítő döntéseinek elősegítéséhez, és ennek részeként nemzeti hajléktalanügyi stratégia szülessen, amely az intézményi elhelyezés helyett a tartós, önálló lakhatásban történő elhelyezést tekinti adekvát megoldásnak a lakástalanságra, az utcán élők esetében is.

Az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 „Elsőként Lakhatás” standard pályázat kiírásának bemutatása, célkitűzései, indikátorok, és egyéb figyelembe vett szempontok

Magyarország Kormánya az Európai Unióval kötött Partnerségi Megállapodásban célul tűzte ki a tartós szegénységben élők és a társadalmi perifériára szorultak társadalmi felzárkózását. A cél elérését a Kormány a hajléktalan-ellátást végző szervezetek, illetve a velük konzorciumi és/vagy együttműködő partnerségben lévő egyéb szociális, egészségügyi, foglalkoztatói, képzési, munkaerő-piaci, munkáltatói, hivatali szervezetek/szolgáltatók együttműködésével kívánta megvalósítani az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 „Elsőként Lakhatás” standard projekt felhívásban (a továbbiakban: felhívás) foglalt feltételek mentén. Az együttműködés keretében a Kormány vállalta, hogy a Felhívás feltételeinek megfelelő projekteket 30-300 millió Ft (VEKOP-7.1.5-16 esetén maximum 100 millió forint) vissza nem térítendő támogatásban részesíti és a rendelkezésre álló forrás erejéig előleget biztosít a megvalósítók számára.

A támogatási kérelmet benyújtó szervezetek az együttműködés keretében vállalták, hogy a projektjük megvalósításával hozzájárulnak:

- ✓ az EU szegénység elleni stratégiájában megvalósuló, a hajléktalanság felszámolását célzó fejlesztésekhez;
- ✓ az EU szociális védelemről és társadalmi befogadásról szóló stratégiájához illeszkedően a hajléktalanság leküzdéséhez;
- ✓ a szegénység és társadalmi kirekesztés leküzdésére irányuló nemzeti intézkedések és a szakpolitikák kialakításának ösztönzéséhez;
- ✓ a Szegénység Elleni Platform célkitűzéseinek eléréséhez;
- ✓ a kapott támogatáson felül önerőből finanszírozzák a projektet.

E pályázati felhívásban megfogalmazottaknak megfelelően - az Elsőként Lakhatás standard modelljének figyelembevételével - **az Elsőként Lakhatás projekt elsődleges célja az utcán élők kivezetése krízishelyzetükből - azzal a céllal, hogy az intézményi gondozási idő lényegesen lerövidüljön (vagy egyáltalán ne is kerüljön erre sor) - miközben az ellátás költség felhasználása is hatékonyabbá válik.** A projekt azon a beavatkozási logikán alapul, hogy az utcán élők sikeres és eredményes társadalmi integrációjához széleskörű szociális segítség, egészségügyi ellátás, képességbeli és mentális fejlesztés, az aktív és passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök alkalmazása szükséges, de ezek csak akkor alkalmazhatóak sikerrel, ha a biztonságos lakhatás iránti alapvető emberi igényt ki tudjuk elégíteni. A fenti célok eléréséhez fontos a segítői környezet megteremtése, ami biztosítja, hogy az utcán élő hajléktalan emberek eredményes integrációjának eléréséhez - rendelkezésre álljanak a (nem feltétlenül szociális munkás végzettségű) speciális tudással rendelkező szakemberek (az egyéni szükségleteknek megfelelően) - jöjjenek létre és működjenek település szintű együttműködések az önkormányzatok, egyéb szociális, egészségügyi, oktatási, képzési szervezetek, a Kormányhivatal, munkáltatók, és munkaadói szervezetek, (valamint minden olyan szervezet/szolgáltató, aki az utcán élők sikeres integrációjában szerepet játszhat) között. Emellett fontos megteremteni azokat a segítségnyújtó kereteket, amelyek alapján az utcán, közterületen élők a későbbiekben is akarják és tudják is igénybe venni a már meglévő (nem csak hajléktalan embereket célzó) szociális alapellátásokat, szolgáltatásokat. Az EFOP-1.9.4. kiemelt projektben (a továbbiakban: Kiemelt projekt) valósul meg az Elsőként Lakhatás projektek módszertani segítése, a szolgáltatók, szakemberek szakmai támogatása regionális műhelyek, esetmegbeszélések, konzultációk szervezésével. Az EFOP-1.1.4-ben, valamint a VEKOP-7.1.5-ben valósul meg a helyi együttműködések elősegítése, melyek nem közvetlenül az egyes célcsoport-tagok egyéni szükségletéhez kapcsolhatóak, hanem tágabb értelemben az utcán élők helyzetének tartósabb rendezése érdekében létrejövő együttműködések, amelyek közvetlenül is hozzájárulnak egy-egy célcsoporttag helyzetének rendezéséhez, valamint közvetlenül a projektek eredményének fenntartásához. A ténylegesen utcán élők egy része időszakosan – főként a téli krízisidőszakban – az éjjeli menedékhelyeket is igénybe veszi, rövidebb vagy hosszabb időre, ezért a projekt keretében lehetőséget kell biztosítani arra, hogy ebből a célcsoportból is részesülhessenek támogatásban. Projektszinten a bevontak számának maximum 10%-át tehetik ki az éjjeli menedékhelyet igénybevevő személyek. Az utcai hajléktalanság problémájának jelentős enyhítéséhez kezdeményező készség, nem kevés bátorság, kreatív és használható megoldások keresése, a segítő szociális munka lehetőségeinek és eszközeinek megújítása szükséges, ezért a folyamatban a települési önkormányzatoknak, a helyi szociális szolgáltatóknak és intézményeknek, egészségügyi szereplőknek, hatóságoknak partnerként kell megjelenniük.

A segítségnyújtás első lépése tehát a biztonságos (nem intézményi keretek között biztosított) lakhatás megteremtése kell, hogy legyen. Ennek megfelelően a lakhatás biztosítása a hajléktalan emberekkel végzett szociális munka kiindulópontja, nem pedig annak elérendő eredménye. Az intézményi megoldások nem feltétlenül tudnak tartós kiutat biztosítani a hajléktalanságból, erre a megfizethető, tartós és biztonságos önálló lakhatás megteremtése ad lehetőséget. Átmeneti megoldás helyett e projekt keretében megvalósítandó programok a hajléktalanságból kivezető fenntartható megoldásra kell, hogy törekedjenek. A hajléktalan

emberek tartós és önálló lakhatását tűzik ki célul, még akkor is, ha az elsőként nyújtott lakhatás esetleg átmenetinek is tekinthető. Az Elsőként Lakhatás szemlélet fontos és hangsúlyos eleme az intézménybe költöztetés elkerülése, amelynek végig prioritásként kellett megjelennie a projektek megvalósításában. A koncepció része az intenzív és összetett szociális munka is, amely a projektbe bevont hajléktalan embereket képessé teszi a lakhatásuk hosszú távú fenntartására, ezáltal segít nekik visszatérni az önálló életbe.

A Standard projekt célcsoportja:

- ✓ Legkiszolgáltatottabbak, akik súlyos egészségügyi, mentális problémákkal küzdenek, gyakori közöttük a fogyatékoság, szenvedélybetegség.
- ✓ Csoportban, bandákban élő antiszociális, deviáns magatartást mutatók.
- ✓ Részben munkaképes, tartósan utcán élők, akiknek gyakorta munkájuk, vagy egyéb forrásból származó jövedelmük is van, igyekeznek életüket valamilyen rendbe szervezni, a szállókat és egyéb szolgáltatásokat is gyakran igénybe veszik.
- ✓ Frissen utcára kerülők, akik még nem alkalmazkodtak a hajléktalan életformához, és bár komoly krízishelyzetként élik meg a lakhatás elvesztését, bizonyos segítséggel, vagy akár a nélkül is képesek lennének az önálló életvitel kialakítására.
- ✓ Az éjjeli menedékhelyeket időről-időre igénybe vevők, akik – még ha időlegesen is – képesek az intézményi szabályokhoz alkalmazkodni, készek a minimális szolgáltatások igénybevételére.

A Kiemelt projekt feladata, szerepe a standard projektek megvalósulása vonatkozásában

A kiemelt projekt célja, feladata

A mindennapi ember számára a hajléktalanság legszembetűnőbb megnyilvánulása a rendszeres találkozás az utcán élő hajléktalanokkal. Az elmúlt években az utcai szociális munkát biztosító szolgálatok egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az utcán, közterületen életvitelszerűen élő hajléktalan személyek intézményben történő elhelyezésére és a lehetőség szerinti többségi társadalomba történő visszaillesztésére. Mindazonáltal a célcsoportra jellemző, hogy csupán minden harmadik ember élt korábban tulajdonosként (20%), vagy bérlőként (11%) lakásban, másik harmaduk tulajdonos rokona, családtagja volt hajléktalanná válását megelőzően (34%), többiek is bizonytalan helyzetből érkeztek, de vannak köztük, akik eddig még egyáltalán lakásban sem laktak soha eddigi életük során (3%). A célcsoport nagy része nem szívesen tölti éjszakáit éjjeli menedékhelyen, illetve átmeneti szállón. Egy 2020 februárjában végzett kutatás, és az abból készült tanulmány rámutat arra, hogy az életvitelszerűen utcán, avagy közterületen élő személyek mintegy 50 %-a több, mint tíz éve hajléktalan, míg a megkérdezettek mindösszesen 6 százaléka válaszolta azt, hogy kevesebb, mint egy éve nem rendelkezik lakhatással.¹⁰ Az intézményi megoldások mellett szükséges olyan új, innovatív lehetőségek megteremtése, mely a hajléktalan emberek önálló és tartós lakhatását tűzi ki célul, és hosszú távú kiutat jelenthet mind az intézményi elhelyezésben lévő, mind a közterületen élő hajléktalan célcsoport számára.

Az Elsőként Lakhatás program Standard pályázati programjaiban támogatást nyert projektek módszertani segítése helyszíni látogatásokkal, regionális műhelyek szervezésével, valamint rendszerezett adatgyűjtéssel valósul meg, melyet az erre a feladatra létrehozott, többször átalakult munkacsoport végez.

A munkacsoport felállítását több alkalommal nehezítette a szakterületet érintő létszámstopp, valamint a többszöri célfeladat elrendelések rövid időintervalluma, mely leginkább a témavezető személyét érintette.

¹⁰Hajléktalan ellátó szolgáltatások átfogó vizsgálata - Intézményi gyakorlatok vizsgálata a kliensek beléptetésével kapcsolatban 2020 - Balogi Anna - Bernát Anikó - Győri Péter - Tóbiás Dániel

Mindaz számos ponton megnehezítette a kommunikációt a megvalósítókkal, hiszen megbízás hiányában a hivatalos kommunikációt csak a Kiemelt projekt szakmai vezetőjén keresztül bonyolíthattuk le. Mindazonáltal 2020 első negyedétől egy stabil, a projekt fennmaradó részét konzekvensen végigvivő, az említett nehézségek ellenére a monitoring tevékenységet és a módszertani segítséget folyamatosan biztosító 4 főből álló szakértői csapat alakult ki (melyben e tanulmány zárásáig mindösszesen egy fő – az alprojekt témavezetőjét érintő - személyi változás történt).

A módszertani segítségnyújtás mellett célul tűztük ki, hogy hidat képezzük az Irányító Hatóság és a Standard programokat megvalósítók között, mindazonáltal az Irányító Hatósággal felmerülő kommunikációs nehézségek mindezt csak csekély mértékben tették lehetővé. A gyakran változó kollektíva miatt sokszor nehéz volt eljutni az éppen illetékességgel rendelkező személyhez, a közvetített kérdésekre csak nagyon későn érkeztek meg a válaszok, mely alternatív megoldásokat tettek szükségessé, bízva abban, hogy a problémákra adott válaszokat az elszámoláskor az Irányító Hatóság és az ellenőrző szervek elfogadják majd.

A 2020 év első felében megjelenő koronavírus járvány a munkacsoport tevékenységét is befolyásolta, de a projektben dolgozó kollégák a rendelkezésre álló technikai lehetőségek használatával igyekeztek a megvalósítókkal az addig kiépített kapcsolatot továbbra is tartani, munkájukat folytatni. Az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 Elsőként Lakhatási programok módszertani segítése alapvetően a szolgáltatók, szakemberek számára rendszeresen összehívott regionális műhelyek szervezésével történt volna, melyet az erre a feladatra létrehozott munkacsoport végez. Azonban a csoportos rendezvényeket, mind a Kiemelt mind a Standard projektben ellehetetlenítette a pandémia.

A Kiemelt projekt feladata egyrészt a 14 megvalósító módszertani segítése a személyes, helyszíni látogatások által, másrészt a tapasztalataik, véleményük, meglátásaik, jó gyakorlataik, nehézségeik, vagyis minden pozitív és esetleges negatív tapasztalat összegyűjtése. Többek között ez a szakmai összegzés is képezi egy későbbi hajléktalan embereket segítő pályázati programnak, támogatási struktúrájának az alapjait. Így mind a döntéshozók, mind a megvalósítók profitálhatnak egymás gyakorlati tapasztalataiból.

A munkacsoport feladatai:

- ✓ folyamatos segítő monitorozás, a program megvalósítása során felmerült nehézségek kezelése és (a megoldások más megvalósítók számára elérhetővé tétel), ha nem ellentétesek a kiírás szabályaival;
- ✓ a megvalósítók tapasztalataira épülő szakmai megoldások kidolgozása, standardizálása, munkacsoporttal való megvitatása projektadatok gyűjtése és összegzése;
- ✓ a projektről készült monitoring jelentés elkészítésének módszertani támogatása;
- ✓ a projektről készült monitoring jelentés elkészítésének operatív támogatása;
- ✓ a monitoring jelentés összesítése;
- ✓ a megvalósító szervezetek munkatársai számára felkészítés kidolgozása és lebonyolítása;
- ✓ esetmegbeszéléseken való részvétel és tanácsadás a megvalósítók felkérésére.

A Kiemelt projekt tevékenységének bemutatása

Az eddigi „Elsőként Lakhatási” (TÁMOP 5.3.3) programok tervezése nagyban épített a korábbi hajléktalanságból kiléptető programok, illetve a hajléktalan emberek foglalkoztatottságának növelését célzó programok tapasztalataira. Ugyanakkor a TÁMOP 5.3.3 program feltételrendszere sokkal kötöttebb volt, mint a hazai programoké, az Irányító Hatóság nem vette kellőképpen figyelembe a hajléktalanellátó szakma javaslatait a valóságos feltételekhez, a hajléktalan emberek helyzetéhez, szükségleteihez jobban, rugalmasabban igazodó keretek kialakítására vonatkozóan. Ez különösen a 2008-2010-es időszak kiírásaira volt igaz. 2012-től kezdve a program követelményei nagyobb mértékben igazodtak a megvalósítók igényeihez, de még így is több lényeges kérdésben korrekcióra szorultak volna. A megvalósító szervezetek számára a Kiemelt projekt segítette a

megvalósítók közötti tudáscserét, ösztönözték a szervezetek hálózatosodását. A Kiemelt projekt keretében működő szakértői csapat tevékenysége egyrészt módszertani, másrészt regionális műhelyszervezési feladatokból tevődött össze. A módszertani segítség egyik eleme az operatív támogatás működtetése és a monitoring adatlap kidolgozása és monitoring rendszer működtetése.

A Kiemelt projekt operatív tevékenységének bemutatása

Az operatív feladatok közzé tartozott a helyszíni látogatások szervezése és lebonyolítása, a help-desk működtetése, a regionális konferenciák szervezése és a résztvevők kiértékelése és a kiemelt projekt munkatársai közötti munka összehangolása a munkafolyamatok egyeztetése.

A munkacsoport felállítása után a 14 megvalósító intézménnyel, projekt és szakmai vezetőkkel a Kiemelt projekt munkatársai felvették a kapcsolatot. A cél a minél gyakoribb, de még a napi projektmegvalósítást nem terhelő helyszíni látogatások. A látogatásokat természetesen minden esetben telefonos egyeztetés előzte meg melyek alkalmával a Kiemelt projekt munkatársai tájékoztatták a megvalósítókat a látogatás céljáról, tartalmáról.

A helyszíni látogatásokat és a regionális szakmai műhelyeket a koronavírus járvány miatt sajnos 2020 év elejétől nem lehetett folytatni, ezért nagyobb szerep hárult a Kiemelt projekt munkatársai által működtetett help-deszke és az online kapcsolattartásra.

A kiemelt projekt módszertani tevékenységének bemutatása

Az Elsőként Lakhatási program Standard pályázati programjaiban a projektek módszertani segítése helyszíni látogatásokkal, regionális és országos műhelyek szervezésével, valamint rendszerezett adatgyűjtéssel segítette (és segíti jelenleg is) a pályázati program(ok) megvalósítását.

A helyszíni látogatások során a projekt munkatársak tapasztalataikkal, tanácsaikkal segítették a Standard projekt megvalósítását. A szakértők amennyiben lehetőségük engedte nem csak a szakmai és projekt vezetővel cseréltek tapasztalatot, hanem a projekt többi munkatársával is. Esetmegbeszélésekhez, Team-ekhez csatlakoztak. Így lehetőség nyílt az egyes megvalósítási helyszínek részletesebb megismerésére. Ezek az elsőkézből kapott információk, hozzájárulhattak a minél szakmaibb segítségnyújtáshoz és támogatáshoz.

A teljes projektidőszak alatt (a monitoring jelentés összeállításáig, 2019 februárjától 2021. május 31-ig) a projekt szakértői két szakmai műhelyt és egy szakmai egyeztetést tartottak a megvalósítók számára, továbbá 14 megvalósítási helyszínen összesen 35 személyes látogatás valósult meg, ami azt is jelenti egyben, hogy minden Standard projektmegvalósító a projektidőszak alatt legalább két, bizonyos esetben három alkalommal is felkeresésre került. Mindezek mellett 59 telefonos egyeztetésre és 4 videokonferenciás megbeszélésre is sor került a megvalósítókkal. A szakértők rendszeres, havi több alkalommal, személyes, vagy az online térben megvalósuló konzultációs napokat tartottak egymás között a tapasztalatok megvitatására.

A monitoring rendszer működtetése

A Standard projektek szakmai terveit át kellett tekinteni minden megvalósító esetében. Ennek alapján készültek fel kezdetben a szakértő kollégák. Ezután történt meg a rendszeres adatgyűjtés eszközeként bevezetésre kerülő monitoring adatlap elkészítése. Az adatlap regionális szakmai műhely keretében került bemutatásra a pályázók számára 2019. szeptember 23-án. A 2020 évben megjelent koronavírus-járvány miatt oktató video sorozat készült a megvalósítók számára, amely a monitoring adatlap kitöltését hivatott segíteni az egységes kitöltési szemlélet érdekében. Ezen kívül a Kiemelt projekt munkatársai működtették a help-desket ahol a Standard projekt munkatársainak lehetőségük volt kérdezni, vagy esetlegesen pontosítani az adatlap kitöltésének lépéseit és egyéb, a projektet érintő kérdésekkel is fordulhattak a szakértő munkatársakhoz.

Az új koronavírus járvány hatása a Kiemelt és Standard projektekre

A 2020 elején kiteljesedő világjárvány (COVID-19), annak nemzetközi- és hazai hatásai, következményei minden tervezett és megszokott rendet felborított és átírt. Bizonytalanságot és kiszámíthatatlanságot okozott, többek között félelmet, egzisztenciális elbizonytalanodást és - a tanulmány megírásának pillanatában még felmérhetetlen és beláthatatlan - pszichológiai következményeket hagyott maga után. Ez az új helyzet, a senki által nem ismert állapot és létezés, a maga kiszámíthatatlanságával nem csak a döntéshozókat (a társadalom minden szintjén) és döntés végrehajtókat állította sajtáságos kihívások elé, de minden egyes egyént, embert is - függetlenül helyzetétől, állapotától. Mivel a társadalomnak nem volt ideje felkészülni erre a helyzetre, valamint a válsághelyzetben megjelenő segítő szakemberek is ugyanúgy ki voltak téve minden hatásának, hasonló módon kiszolgáltatottak voltak - mondhatni a társadalom egy sajtáságos, a ma élő emberek számára ismeretlen állapottal szembesült. Nem volt különbség érintett és független között, nem különült el gondozott és segítő, nem különbözött résztvevő és kívülálló. Mindenki résztvevővé vált. A vírushelyzettel szemben csupán az egyéni hozzáállás, a félelemmel való megbirkózás mértéke és módja, az egzisztenciális-, mentális- és pszichés tartalékok jelentettek valamiféle meghatározottságot.

Hogy a kialakult helyzet hogyan érintette a hajléktalanokat, elérhető felmérés vagy tanulmány még nem készült - vagyis ezek számunkra jelenleg még nem ismertek -, ennek meghatározása nagyon nehéz feladat. A hajléktalan-ellátást működtető szervezetek részére a vírushelyzet korai hónapjaiban született az Emberi Erőforrások Minisztériuma részéről olyan iránymutatás, ami az akkori egészségügyi-, orvosi-, kormányzati kutatásoknak és eredményeknek megfelelően próbálta kezelni a helyzetet, ajánlásokat fogalmazott meg. Ezek alapját a tartós bentlakásban és átmeneti elhelyezésben élők védelme jelentette összhangban az Országos Tisztifőorvos utasításaival, határozataival (a felvételi lehetőségek korlátozása: nem lehetett, vagy csak negatív eredménnyel felvenni új lakót, intézmény elhagyási korlátozás bevezetése: a bentlakók – bizonyos kivételek figyelembevételével – nem hagyhatták el az ellátó intézményeiket stb.), míg az utcán, vagy sajátos helyzetben élő hajléktalanokat a vírusvédelmi intézkedések megtétele mellett továbbra is el kellett – volna – látni. Ez nem csak a hajléktalan emberek védelmének érdekében történt, de egy közterületen éjszakázó - napjait töltő -, sok helyen megforduló hajléktalan nagyobb közegészségügyi veszélyt hordoz, mint egy fertőtlenített, a higiénés állapotok fenntartását segítő intézményben. A szakmai ajánlás ellenére elmondható, hogy a hajléktalan-ellátó intézmények különböző módon reagáltak a helyzetre, voltak, akik nyitva tartottak és ellátták a hajléktalanokat, voltak pedig, akik teljesen bezártak. Sok hajléktalan szorult ki az ellátásokból, de mivel a lakosság sem mozgult ki, így ez nem okozott akkora társadalmi felháborodást, nem keltett feltűnést az utcán élő hajléktalanok száma.

Az Elsőként Lakhatás pályázatban résztvevő hajléktalan emberek helyzete az előbb említett különböző, az intézmények által saját hatáskörben hozott intézkedések és döntések nyomán szintén eltérő helyzetben voltak. A személyes kapcsolattartás a legtöbb esetben megszűnt, leginkább telefonos - ritka esetben online - kapcsolattartásra változott. A közösségi programok, mentális-, segítő összejövetelek szintén megszűntek vagy korlátozottan működtek. Volt olyan pályázó, aki úgy reagált a helyzetre, hogy telefont biztosított a programban résztvevő klienseinek, volt, aki csupán mindig elérhető telefonszámot, és volt, aki egyáltalán nem biztosított semmilyen segítséget a kapcsolattartásban. Általánosságban azonban elmondható - és ez az egyéni segítői rendszer fontosságát is kiemeli -, a kapcsolattartó szociális munkás volt az, aki egyéni felelősséget érzett a külső lakhatásban lakó hajléktalanokért, és - sokszor a szabályokat átlépve is - a személyes segítő kapcsolatot fenntartotta a programba bevont hajléktalanokkal. A beszámolók alapján az előre tervezett programok nagy részét online megtartották a szervezetek - leginkább az előre tervezett költségvetés fenntarthatóságának érdekében -, legtöbb esetben a nagyobb közösségi események, záró rendezvények maradtak el. Mivel azonban mód volt a program költségvetésének módosítására, negatívan ez nem érintette a szervezeteket. Voltak olyan, egyes pályázók által jelzett helyzetek is, amikor nem kalkulált költségekkel kellett számolniuk (ilyen volt például a projekt személyzet részéről felmerülő egyéni gépkocsi használati költség, ami a korábbi tömegközlekedési

eszközön való utazást váltotta fel, így nagyobb kiadást jelentve a lebonyolító szervezetnek), de alapjában véve elmondható, hogy extra költségek sehol sem jelentek meg.

A kiemelt projekteket ugyan úgy érintette a kialakult helyzet, mint a lebonyolító szervezeteket. A 2020 tavaszi leállásban elmaradtak a személyes találkozások, a projekt adatlap kitöltését segítő, a szakmai megvalósítást támogató találkozók, megbeszélések szintén az online térre korlátozódtak. A bizonytalanság a nyárra, korai őszi hónapokra tudtak csak némileg oldódni, ebben az időszakban pedig a nyári szabadságolások, a némileg feloldódott, az elmaradásokat behozni akaró - de még mindig bizonytalan - helyzet hozott új feladatokat a szervezetek életében. Így ebben az időszakban is nehézkessé vált a személyes találkozók, a projekt helyszínek meglátogatását biztosító alkalmak megszervezése, lebonyolítása, amit a novembertől újra szigorodó járványügyi helyzet teljesen lehetetlenné tett.

A pályázó szervezetek bemutatása

Megvalósítás helyszíne (város)	Projekt címe	Kedvezményezett neve	Támogatás összege	Vállalt 25 év alattiak száma	Vállalt vendégéjszákák száma	Tervezett bevont ügyfelek száma	Projekt megvalósításának kezdete (hatályos)	Projekt fizikai befejezésének határideje (hatályos)	Projekt időtartama (hónap)
Budapest	Elsőként diótörés! Szükségletalapon szervezett, interdiszciplináris projekt az utcán élő, elsősorban volt állami gondozott, veszélyeztetett, sok esetben fel nem ismert kettős diagnózisú, ellátatlan fiatal felnőttek társadalmi rehabilitációja érdekében.	Diótörés Alapítvány	49 253 284 Ft	0	1 000	15	2021.01.01	2022.12.31	24
Miskolc	Elsőként Lakhatás Miskolcon	Magyar Vöröskereszt Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezete	53 055 246 Ft	3	7 510	10	2018.06.01	2020.12.31	31
Budapest	„Hajléktalanok társadalmi és munkaerő-piaci integrációja Zuglóban”	Myrai Vallási Közhasznú Egyesület	59 147 120 Ft	0	2 000	25	2018.11.01	2021.10.31	37
Budapest	Kapunyitó	Hajléktalanokért Közalapítvány	78 000 000 Ft	0	8 760	20	2019.01.01	2021.04.30	28
Szeged/ Kecskemét	INDÍT-LAK: Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedését célzó lakhatás és komplex szolgáltatások biztosítása a Dél-Alföldön	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	79 622 639 Ft	3	6 048	16	2018.05.01	2020.04.30	24
Budapest	Útravaló az újrekezdéshez 3	Kiút Szociális és Mentálhigiénés Egyesület	94 938 492 Ft	3	10 440	30	2020.11.01	2022.12.11	26
Veszprém	KIUTAK A Veszprémben közterületen élő hajléktalanok ellátása személyre szabott támogatásokkal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Befogadás Házában	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	99 451 856 Ft	3	13 000	20	2018.06.01	2020.08.31	27
Budapest	Utcáról bérlakásba a Fővárosban, Fedél nélküliek Elsőként Lakhatás típusú programja Budapesten	Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei	99 948 960 Ft	0	9 100	24	2019.01.01	2020.12.31	24

Budapest	"Haza-találó" Fővárosi közterületen élő hajléktalan emberek önálló lakhatási programja	Menhely Alapítvány	100 000 000 Ft	0	2 000	15	2021.04.01	2023.06.30	27
Salgótarján	FORDULÓPONT	SALGÓTARJÁN ÉS TÉRSÉGE EGÉSZSÉGÜGYI-SZOCIÁLIS KÖZPONTJA	110 456 907 Ft	5	3 000	20	2018.05.01	2020.09.30	29
Szombathely	"Kulcsra-készen"	Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	120 418 128 Ft	5	12 000	30	2018.07.01	2020.09.28	27
Debrecen	SORSFORDÍTÓK	ReFoMix Rehabilitációs Foglalkoztatási és Szociális Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság	131 169 476 Ft	5	14 038	20	2018.07.01	2020.09.28	27
Tatabánya	PROCASA – Projekt az otthonatlan emberek otthonteremtéséért	Utcai Szociális Segítők Egyesülete	170 500 548 Ft	5	19 224	30	2018.05.01	2020.10.31	30
Békés	Lehetek Én is	BÉKÉS VÁROSI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT	173 101 654 Ft	5	8 500	30	2018.07.01	2022.03.31	46
Székesfehérvár	"Új Esély"	SZÉKESFEHÉRVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KRÍZISKEZELŐ KÖZPONT	205 105 708 Ft	5	28 740	30	2018.05.01	2021.02.28	34
Kecskemét	"ELSŐ LÉPÉS":Az utcán élő hajléktalan személyek első lakhatását és foglalkoztathatóságát segítő projekt a Dél-Alföldön	"Silencio" Hitközösség	265 000 000 Ft	6	4 700	20	2018.05.01	2020.09.30	29

Lulla	A hajléktalanság nem a hajlék hiánya, hanem a hajlék megszerzésének, megtartási képességének a hiánya. Komplex "diótörés"- program, elsősorban a volt állami gondozott, utcai hajléktalanná vált, egyedülálló, családalapítás előtt álló fiatalok számára.	Diótörés Alapítvány	310 000 000 Ft	7	5 200	7	2018.07.01	2022.06.30	49
-------	--	---------------------	----------------	---	-------	---	------------	------------	----

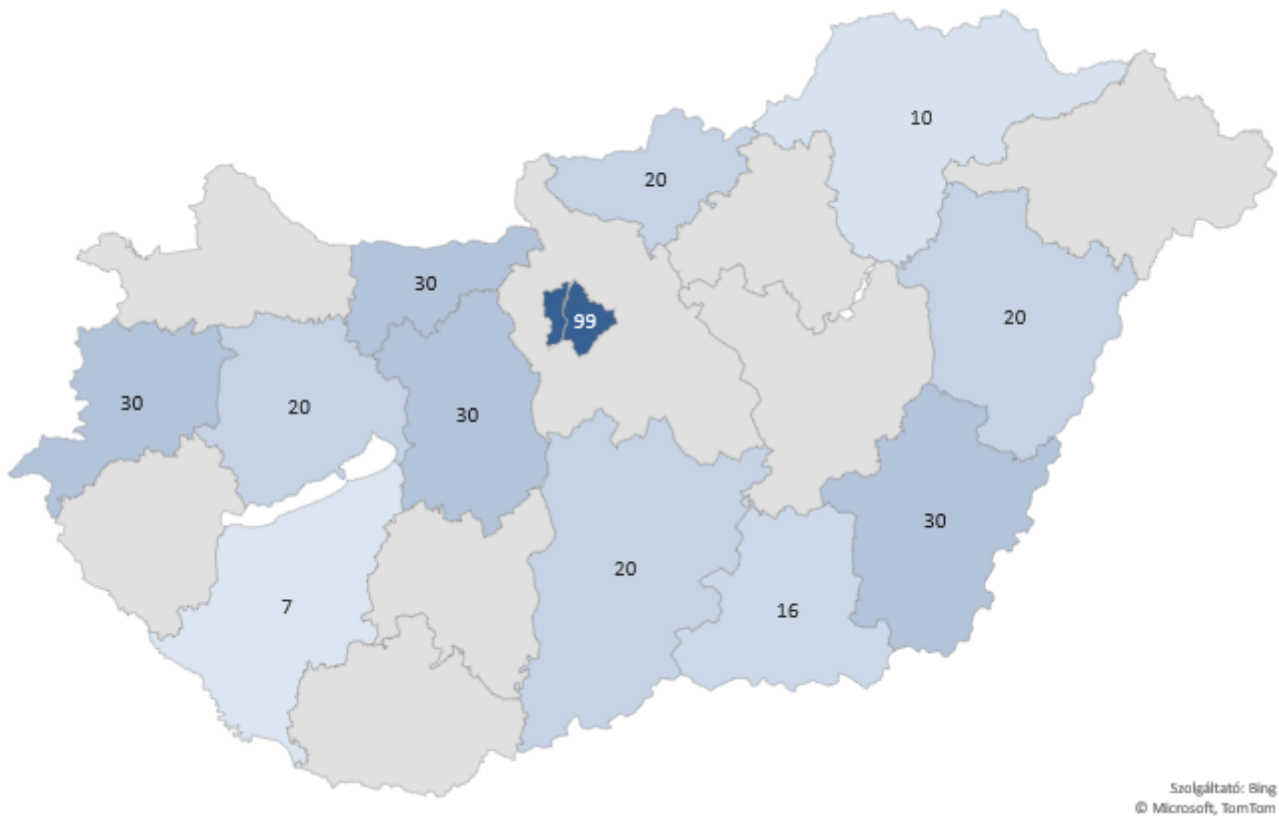
2 199 170 018 Ft

52

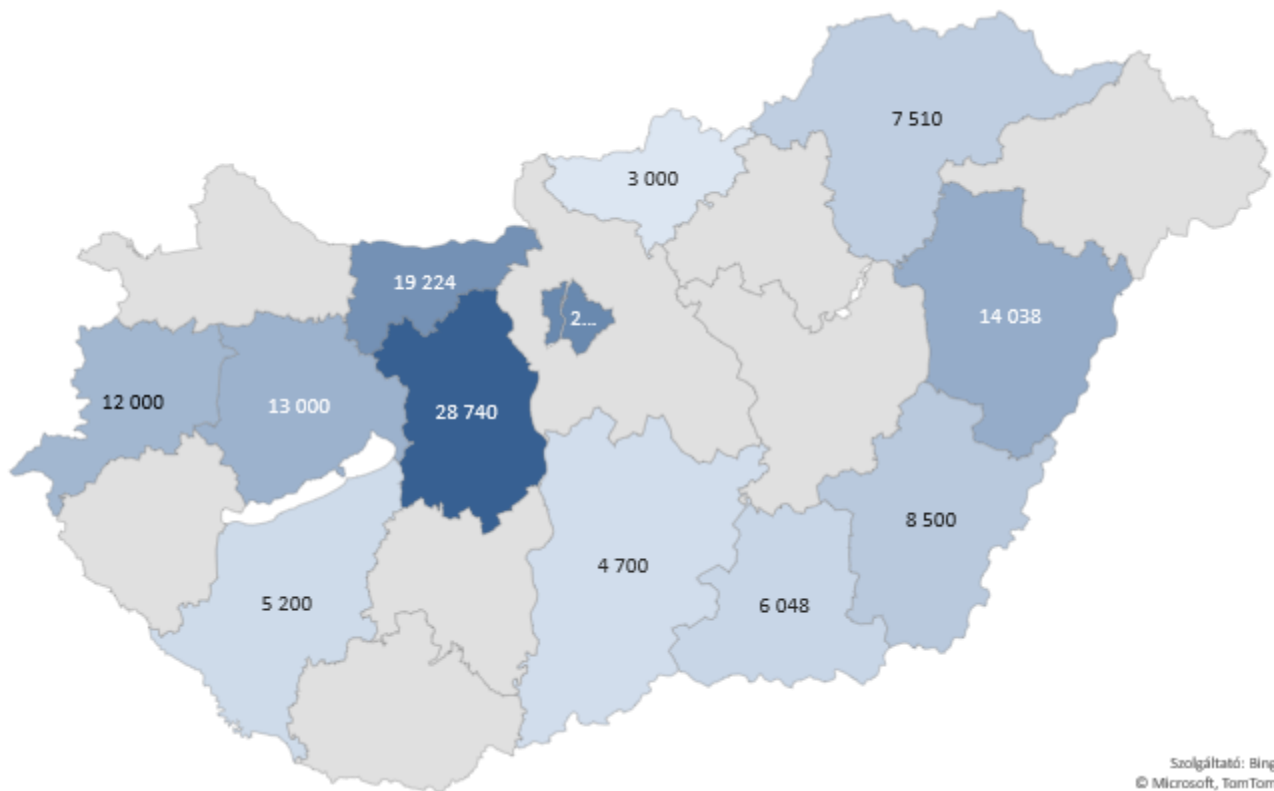
142 820

332

4. sz térkép: tervezetten bevont személyek száma megyei bontásban

5. számú térkép: A programban vállalt vendégéjszakák száma

Megye	Vállalt vendégéjszakák száma
Nógrád megye	3 000
Bács-Kiskun megye	4 700
Somogy megye	5 200
Bács-Kiskun megye	6 048
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	7 510
Békés megye	8 500
Vas megye	12 000
Veszprém megye	13 000
Hajdu-Bihar megye	14 038
Komárom-Esztergom megye	19 224
Budapest ¹¹	20 860
Fejér megye	28 740

142 820

¹¹ Budapesten összesen 6 megvalósító programja valósul meg.

Pályázó szervezet és a projekt címe	A pályázatban kötelezően vállalt szolgáltatások és egyéb tevékenységek (a pályázati programban foglaltak szerint)
<p data-bbox="237 395 618 464">Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület - Kecskemét</p> <p data-bbox="215 651 640 836">INDÍT-LAK: Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedését célzó lakhatás és komplex szolgáltatások biztosítása a Dél-Alföldön</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="741 341 2051 448">✔ Kecskeméten 10 fő utcán élő, Szegeden 6 fő utcán élő hajléktalan személy lakhatásának biztosítása, bérelt ingatlanokban – ebből 3 fő 25 év alatti. Munkavállalás és társadalmi integráció elősegítése a célcsoporttagok számára. <li data-bbox="741 480 2051 549">✔ Alapvető háztartási ismeretek, kézműves foglalkozás), egyénre szabott fejlesztéssel, tanácsadással (pl. albérlet-keresési, lakáspályázaton való részvétel) az önálló élet megtartására nyújt lehetőséget. <li data-bbox="741 580 2051 649">✔ Társadalmi integráció elősegítése közösségi programok látogatásával, személyes kapcsolatok kialakításával és ápolásával. <li data-bbox="741 681 2051 750">✔ Egyéb: Egészségügyi szűrővizsgálatok, állapotjavító szolgáltatások, foglalkoztatáshoz kapcsolódó tanácsadás stb. hozzájárulnak a foglalkoztatási, társadalmi helyzet javításához. <li data-bbox="741 782 2051 850">✔ Szakmai megvalósítók részére esetmegbeszélés, módszertani tanácsadás, érzékenyítő tréning, szakmai együttműködési hálózat kialakítása.
<p data-bbox="230 1034 627 1062">Utcai Szociális Segítők Egyesülete</p> <p data-bbox="226 1198 631 1267">PROCASA – Projekt az otthonatlan emberek otthonteremtéséért</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="741 911 2051 979">✔ 30 fő 20 hónapon keresztül lakhatási támogatásban való részesítése, minimum 9000 lakhatásban eltöltött vendégéjszaka – ebből 5 fő 25 év alatti. <li data-bbox="741 1011 2051 1080">✔ 30 fő tartós utcán élő személy részére pszichoszociális gondozás, viselkedéstudomány-alapú szolgáltatási rendszer biztosítása. <li data-bbox="741 1112 2051 1181">✔ A projektbe bevont 30 főből 25 főnek befejezett felkészítő program, 15 főnek sikeres OKJ-s képzés tanúsítvány megszerzése. <li data-bbox="741 1212 1122 1241">✔ 10 lakossági fórum hatására. <li data-bbox="741 1273 2051 1342">✔ Személyiségfejlesztő, konfliktus- és indulatkezelő tréningek a hátrányos helyzetű rétegek képzésében jártas szakemberek, pszichológusok segítségével. <li data-bbox="741 1374 1686 1402">✔ Integrált foglalkoztatási, és szociális ellátó- és szolgáltató rendszer felállítása.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Állapotjavító szolgáltatások: fodrász, fogorvos, optikus. ✓ Munkaerőpiaci tanácsadás és képzési tanácsadás
<p style="text-align: center;">SALGÓTARJÁN ÉS TÉRSÉGE EGÉSZSÉGÜGYI-SZOCIÁLIS KÖZPONTJA</p> <p style="text-align: center;">FORDULÓPONT</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 20 fő utcán élő személy bevonása - melyből a 25 éven aluli résztvevők száma a terveik szerint meghaladja az 5 főt - két helyszínen, 10 db önkormányzati bérlakásban. ✓ Parkgondozói képzés, fejlesztő képzések - megélhetési támogatás biztosítása mellett - szakmai megvalósítók, mentorok közreműködésével. ✓ Munkába álláshoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtása ✓ Szakmai együttműködési hálózat biztosítása. ✓ Fogorvosi ellátás biztosítása

SZÉKESFEHÉRVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA KRÍZISKEZELŐ
KÖZPONT

"Új Esély"

- ✓ A 30 fő bevonása személyre szabott diagnózis felállításával, egyéni fejlesztési terv alapján.
- ✓ Multidiszciplináris team (szociális munkás, pszichológus, pszichiáter, orvos, ápoló, jogász, művészetterapeuta, pedagógus, lakhatási és foglalkoztatási referens).
- ✓ 24 főnek közvetlen önálló lakhatás lehetőség (albérlet, munkásszállás) biztosítása, legalább 20 hónapon keresztül, intenzív segítségnyújtás mellett (lakásban végzett szociális munka, krízisügyelet).
- ✓ 6 fő - önálló életvitelre nem képes, egészségi állapotuk, életkoruk miatt - speciális ellátás, intézményi elhelyezés.
- ✓ A célcsoporttagok állapotának normalizálása, a lakhatás megtartása és a foglalkoztatás javítása érdekében állapotjavító szolgáltatásokat (gyógyszer, szemüveg, fogpótlás, fodrász, alapvető ruházat, együttműködést ösztönző juttatásként élelmiszer),
- ✓ Egyéni- és csoportos terápiákat (pszichológus, addiktológus - pszichiáter) biztosít.
- ✓ Hálózatépítés, hálózatfejlesztés

<p>Magyar Vöröskereszt Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Szervezete</p> <p>Elsőként Lakhatás Miskolcon</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lakhatás biztosítása 20 fő részére ✓ Szakmai terv és igényfelmérés elkészítése ✓ Szükségletfelmérés elkészítése ✓ Eszközbeszerzés ✓ Egyéb szakértői szolgáltatás (pl.addiktológus, pszichológus, terápiás szolgáltatások, egészségügyi szakellátást nyújtó szolgáltató) ✓ Közösségi programok, kirándulások.
<p>Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület - Veszprém</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 20 fő, utcán élő, az utcai szolgálatok által segített hajléktalan ember, piaci típusú albérletekben való elhelyezése. ✓ Igény szerint az albérletbe kerülésüket követően alapvető bútorzat, háztartási eszközök biztosítása. ✓ Bevont célcsoporttagok alapvető ruházatának támogatása ✓ A ruházat a 20 fő részére kerül tervezésre. ✓ A programba történő belépést követően minden résztvevő részére, az első hónapban kötelezően előírásra kerül, a pszichológus szakember által tartott egyéni foglalkozásokon való részvétel. ✓ Belépést követő első hónap élelmezési támogatása ✓ Csoportfoglalkozások a célcsoport tagjai részére ✓ A programba bevont személyek részére pszichológus szakember által tartott csoportos jellegű foglalkozások megvalósítása, 22 hónapon keresztül havi 3 órában. ✓ Készségfejlesztő és szocializációs tréning ✓ Alapkompetenciák fejlesztése tanfolyam ✓ Betanított állatgondozó tanfolyam

<p>KIUTAK A Veszprémben közterületen élő hajléktalanok ellátása személyre szabott támogatásokkal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Befogadás Házában</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Parkgondozó képzés ✓ Életvezetési alapismeretek felnőtteknek tanfolyam ✓ Munkaerő-piaci felkészítő tréning ✓ Képzéseken, tanfolyamokon résztvevők megélhetési, étkeztetési támogatása ✓ A képzésen, tanfolyamon résztvevők részére a képzési napokra megélhetési támogatás, valamint étkeztetés (reggeli, és ebéd) kerül tervezésre. ✓ Képzésen résztvevők napi ösztönző támogatása ✓ Képzésekben résztvevők utazási költségtámogatása ✓ A célcsoport részére szabadidős programok támogatása
<p>ReFoMix Rehabilitációs Foglalkoztatási és Szociális Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság</p> <p>SORSFORDÍTÓK</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 20 fő részére állandó támogatott lakhatás biztosítása. ✓ OKJ-s képzés és D típusú engedélyezett tréningek biztosítása a munkaerő-piaci beilleszkedés elősegítése, az önálló életvezetéshez szükséges készségek elsajátítása, a rendszeres és értelmes napi elfoglaltságba való visszavezetés és a rendszeres jövedelem biztosítása érdekében. ✓ A lakhatás megtartását segítő szolgáltatások biztosítása, az egyéni szükségletekhez igazodó szociális munkával és egy multidiszciplináris team alkalmazásával (pszichológus, addiktológus és nővér, sortárs segítő bevonásával) ✓ Személyre szabott, szociális diagnózison alapuló, átfogó, a(z) (re)integrációt elősegítő, fejlesztő egyéni és csoportos szolgáltatások biztosítása ✓ Foglalkoztathatóság javítása önkéntes munkavégzéssel, közösségi programok szervezése a csoportkohézió kialakítása és megtartása érdekében

Békés Városi Szociális Szolgáltató
Központ

Lehetek Én is

A megvalósító pályázatában megfogalmazott átfogó célok a következők:

- ✓ hozzájárulni az EU szegénység elleni stratégiában megvalósuló a hajléktalanság felszámolását célzó fejlesztésekhez,
- ✓ hozzájárulni az EU szociális védelméről és társadalmi befogadásáról szóló stratégiájához illeszkedően a hajléktalanság leküzdéséhez,
- ✓ hozzájárulni a szegénység és társadalmi kirekesztés leküzdésére irányuló nemzeti intézkedések és a szakpolitikák kialakításának ösztönzéséhez,
- ✓ hozzájárulni a Szegénység Elleni Platform célkitűzéseinek eléréséhez.

Elsődleges célok:

- ✓ intézményes gondozási idő lényegesen lerövidüljön, vagy ne is kerüljön sor rá,
- ✓ segítő környezet megteremtése, mely mind makro, mind mezoszinten képes támogatást, nyújtani a hajléktalan emberek számára,
- ✓ a hajléktalanok részére személy közeli szolgáltatások biztosítása, melyet a programban való részvételt követően önkéntesen is igénybe vehet/vesz,
- ✓ együttműködés az EFOP 1.9.4.- VEKOP - 16 központi projekttel, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal,
- ✓ helyi szintű multidiszciplináris együttműködések továbbfejlesztése.

Részcélok:

- ✓ a nem lakhatás céljára szolgáló, utcán élő hajléktalan személyek közvetlen támogatása, lakhatási jogához való hozzáférés biztosítása Békésen,
- ✓ olyan szolgáltatások kialakítása és hosszú távú biztosítása a jogosultsági kritériumoknak megfelelő személyek részére, melyek alapján feltárja és fenntartja a változásra való hajlandóságot, ezáltal
- ✓ komplex egészségügyi szociális - egészségügyi szolgáltatások biztosítása,

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ a megromlott mentális állapotú személyek részére speciális tudásokkal és szociális munkára adaptált segítő tevékenységgel rendelkező szolgáltatások kialakítása, ✓ a hajléktalanságban, illetve a hajléktalanság peremén élő személyek korábbi természetes támogató közegének érzékenyítése, a szupportív rendszer újraépítése, ✓ a még meglévő munkaerőpiaci skillekkel rendelkező hajléktalanok részére stabil lakhatás megteremtése, a társadalompolitika által biztosított szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése, biztosítása, szükségletehez alkalmazkodó, differenciált edukatív és szupportív támogatás biztosítása, ✓ a lakhatási krízisben lévők lakhatási és lehetőség szerint foglalkoztatási támogatásokhoz való szolgáltatásokhoz való hozzáférés nyújtása, ✓ a program megvalósítók és a program célcsoportját ellátó szakemberek „mind shift” szemléletének kialakítása, ✓ a helyi hajléktalan ellátó rendszer intézményi protokolljának kialakítása, ✓ lakosságérezékenyítés a városi közösségi programokon.
<p style="text-align: center;">Diótörés Alapítvány</p> <p>A hajléktalanság nem a hajlék hiánya, hanem a hajlék megszerzésének, megtartási képességének a hiánya. Komplex "diótörés"- program, elsősorban a volt állami gondozott, utcai hajléktalanná vált, egyedülálló, családalapítás előtt álló fiatalok számára.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Minimum 5200 ún. "vendégéjszaka" a közterületről felkutatott, onnan "begondozott" rászorulók számára. ✓ Elhelyezés munkásszállásokon, albérletekben, egyéb, szükségleteiknek a legjobban megfelelő lakhatási szolgáltatásokban. ✓ 25 év alattiak bevonása a programba. ✓ Komplex, szükségletekhez igazodó szolgáltatáscsomag. ✓ Mentorálás, egészségtudatosság fejlesztése, pszicho-edukáció, pszichiátriai- és addiktológiai konzultáció. ✓ Csoportfoglalkozások, szabadidős programok, kirándulások. ✓ A programból kilépők számára nyomonkövetés, kísérés. ✓ Szakmai együttműködési hálózatok erősítése.

**Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat
Ellátó Közhasznú Nonprofit Korlátolt
Felelősségű Társaság**

"Kulcsra-készen"

- ✓ Lakhatási támogatás biztosítása önálló lakásban/házban 18 fő részére átlagosan 20 hónap időtartamban (terveink szerint 6 lakás átlag 3 fő)
- ✓ Lakhatási támogatás biztosítása munkásszálláson 6 fő részére átlagosan 20 hónap időtartamban
- ✓ egészségügyi állapotfelmérés
- ✓ szükség esetén szakorvoshoz irányítás
- ✓ szükséges gyógyszerek biztosítása
- ✓ az orvosi utasítások betartásának felügyelete
- ✓ betegszobai elhelyezés biztosítása
- ✓ szűrővizsgálatok szervezése
- ✓ 1 fő ápoló alkalmazása részmunkaidőben
- ✓ célcsoport gyógyszerköltése
- ✓ Egyéni és csoportos pszichiátriai tanácsadás
- ✓ 1 fő pszichiáter, vállalkozási szerződéssel, heti 4 órában:
- ✓ Egyéni és párterápiás tanácsadás
- ✓ 30 fő részére téli-, nyári ruházat biztosítása
- ✓ 15 fő részére fogsor biztosítása
- ✓ 30 főnek látásvizsgálat
- ✓ 15 fő részére szemüveg biztosítása
- ✓ 120 db hajvágás a program időtartama alatt
- ✓ 5.556 db élelmiszer csomag
- ✓ Lakás bebútorozása

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ háztartási eszközök: 8 hűtőszekrény, 8 mikrohullámú sütő, 6 mosógép, 6 porszívó, 8 televízió ✓ alapvető eszközök, felszerelések (ágynemű, edény, takarító eszközök stb.) ✓ Lakásban végzett szociális munka ✓ lakásonként mobiltelefon készülék biztosítása ✓ Krízisügyelet biztosítása ✓ Önálló lakhatásra felkészítő és a lakhatás megtartását segítő csoportfoglalkozás ✓ 12 fő számára 12 hónap időtartamra bértámogatást nyújtása a Vas Megyei Kormányhivatallal Konzorciumi Partnerségben.
<p style="text-align: center;">"Silencio" Hitközösség</p> <p>"ELSŐ LÉPÉS":Az utcán élő hajléktalan személyek első lakhatását és foglalkoztathatóságát segítő projekt a Dél-Alföldön</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 20 fő (2 x 10 fő) programba vonása 24 hónapon keresztül 4700 vendégéjszakával. ✓ Foglalkoztathatóvá válás segítése, önálló lakhatás és életvezetés kialakítása. ✓ Folyamatos oktatás, mentorálás, munkába való bevonás. ✓ Alternatív, munkaerő-piaci reintegrációt célzó szolgáltatások erősítése. ✓ Önbizalom, önértékelés, önérvényesítés erősítése. ✓ 3 hónap előkészítés és 9 hónap a foglalkozások megvalósítása. ✓ Kapcsolattisztázó csoport. ✓ Kommunikáció a kapcsolatokban csoport. ✓ Kapcsolatépítő csoport. ✓ Egészségnevelő csoport. ✓ Fodrász, gyógy -pedikűr-manikűr. ✓ Fogászati szolgáltatás.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Alapvető számítógépes ismeretek. ✓ Önálló életvitelt és munkahelyi beilleszkedést segítő foglalkozás – ✓ Életvezetési tanácsadás, pszichiátriai, addiktológiai konzultáció ✓ Az önálló életvitel kialakítását segítő 9 hónap alatt, havi 90 ezer Ft pénzbeli és 90 ezer Ft utalvány. ✓ OKJ-s képzések ✓ Utókövetés
<p style="text-align: center;">Myrai Vallási Közhasznú Egyesület</p> <p style="text-align: center;">„Hajléktalanok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja Zuglóban”</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 5 lakás célú ingatlan bérlése az utcán élő hajléktalanok normál társadalmi létformába való visszavezetés érdekében. ✓ Berendezési tárgyak biztosítása ✓ A célcsoport tagok igényeihez igazított képzéseket terveznek megvalósítani a projekt során az alábbi témakörökben: ✓ alapfokú számítógépes ismeretek (64 óra) ✓ munkába lépést segítő képzés (32 óra) ✓ önérdek érvényesítő és önszerveződési képességek kialakítása, fejlesztése képzés (32 óra) ✓ A képzések megvalósítása során a résztvevőknek megélhetési támogatás és étkezés biztosítása. ✓ Öt alkalommal csoportos rendezvények, minden évben, év végén egy-egy előrehaladást mérő rendezvény.
<p style="text-align: center;">FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT BUDAPESTI MÓDSZERTANI SZOCIÁLIS KÖZPONT ÉS INTÉZMÉNYEI</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Integrációhoz igazodó segítő környezet, szakmai együttműködési hálózat megteremtése ✓ A projekt keretében 25 - a kiválasztáskor utcán élő - hajléktalan ember számára intézményrendszeren kívüli támogatott lakhatási lehetőség, önkormányzati bérlakásban. ✓ Az utcán élő ügyfelek számára a hajléktalanellátó intézményrendszeren kívüli, a többféle (szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, lakhatási) problémákra reagáló komplex segítség biztosítása

<p>Utcáról bérlakásba a Fővárosban, Fedél nélküliek Elsőként Lakhatás típusú programja Budapesten</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Az önálló lakhatáshoz kapcsolódó közvetlen költségek (bérleti díj, rezi költségek, illetve, amennyiben szükséges, az előre fizetős villany- és gáz mérőórák felszerelési költségeinek fedezése. ✓ Alapvető bútorokat, háztartási eszközöket, textíliákat részben adományokból, részben a pályázati program terhére biztosított, átlagosan 150.000 Ft/lakás értékben.
<p>Hajléktalanokért Közalapítvány</p> <p>Kapunyitó</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lakhatási és foglalkoztatási koordinálás ✓ Önálló lakhatás támogatása ✓ Egyéni esetvezetés ✓ Készség és kompetenciafejlesztés, életvezetési tanácsadás ✓ Egészségügyi koordináció ✓ Sorstárs segítség ✓ Támogató csoport ✓ Konfliktuskezelő csoport ✓ Szakszolgáltatások (pszichiáter, addiktológus, stb.) nyújtása ✓ Lakásban éléssel kapcsolatos támogatások nyújtása (bútorok, háztartási gépek, induló csomag) ✓ Képzési támogatás és megélhetési támogatás nyújtása ✓ Együttműködést ösztönző juttatás nyújtása ✓ Foglalkoztatáshoz, munkába álláshoz kapcsolódó költségek támogatása ✓ Krízisügyelet biztosítása ✓ Szabadidős programok

Diótörés Alapítvány

Elsőként diótörés! Szükségletalapon szervezett, interdiszciplináris projekt az utcán élő, elsősorban volt állami gondozott, veszélyeztetett, sok esetben fel nem ismert kettős diagnózisú, ellátatlan fiatal felnőttek társadalmi rehabilitációja érdekében.

„Elsőként diótörés” projekt újszerű megközelítése a hajléktalan emberek (elsősorban volt állami gondozott, egyedülálló, hajléktalanná vált fiatalok) társadalmi és munkaerő-piaci re/integrációját segítő diótöréses módszertan szerint megvalósított programok a társadalmi visszailleszkedésnek, foglalkoztathatóságnak az esélyét növelő céllal.

A többszörösen hátrányos helyzetben lévő, családalapítás előtt álló, utcán élő, többnyire volt állami gondozott fiatalok kivezetését a hajléktalanságból.

Fentiek az alábbi részeredmények szintézise mellett érhetők el:

- ✓ az utcán élők számának csökkentésével (minimum 1000 „vendégéjszaka” biztosítása) szociális-egészségügyi-munkaerőpiaci szolgáltatások kialakításával, megerősítésével
- ✓ a hajléktalanság enyhítéséért kialakított intézmények/szolgáltatások alkalmassá tételével az utcáról érkezők fogadására (pl. tisztasági-fertőtlenítő fürdetés, ruhacseré, tüdőszűrés stb. biztosítása)
- ✓ a fentieket biztosító szakmai együttműködések kialakítása, működtetése mellett Outputok, eredmények:
- ✓ a kibővített rehabilitációhoz szükséges szakemberek biztosítása;
- ✓ a szükséges eszközök beszerzése. (foglalkoztatási, ételmezési, támogató eszközök). 3. Egyéni életvezetési/egészségügyi/pénzügyi-gazdálkodási stb. tanácsadás szervezése 36 hónapon keresztül, heti rendszerességgel, segítő szakemberek, mentorok, önkéntesek vezetése mellett zajló csoportos fejlesztésben;
- ✓ strukturált kiscsoportos foglalkozás minimum havi egy alkalommal, egészségügyi, mentálhigiénés, konfliktuskezelés stb. témakörben;
- ✓ havi rendszerességgel szervezett workshop típusú programok a multiplikátor-hatás fokozása érdekében, interdiszciplináris, multiszektoralis összetétel mellett, külső szakember irányításával a szakmai együttműködés kialakítása, fejlesztése, fenntartása érdekében;
- ✓ minimum 1.000 „vendégéjszaka” biztosítása a futamidő alatt;
- ✓ kommunikáció az eredményekről, workshop, kiadványok, ismeretterjesztő anyagok;

**Kiút Szociális és Mentálhigiénés
Egyesület**

Útravaló az újrakezdéshez3

- ✓ A projektbe 30 fő kerül bevonásra, mind a 30 fő 12 hónapos lakhatási támogatásban részesül, fokozatosan csökkenő mértékben.
- ✓ A projekt célcsoportja 90%-ban azok az utcán, közterületen, vagy nem lakás céljára szolgáló épületben/helységben élő/tartózkodó hajléktalan személyek.
- ✓ Mindenkiel szociális diagnózis és egyéni fejlesztési terv készül.
- ✓ 6 fő bevonása OKJ-s képzésekbe.
- ✓ 10 fő 40 órában közérdekű önkéntes tevékenységben vesz részt.
- ✓ Személyes mentorálás.
- ✓ Egyéni szükségletekre alapozott speciális szolgáltatásokat és csoportfoglalkozásokat, közösségi rendezvényeket, közös kirándulásokat - biztosítunk a bevontak számára.
- ✓ életvezetési,
- ✓ pszichiátriai,
- ✓ addiktológiai tanácsadás.
- ✓ Önsegítő,
- ✓ közösségfejlesztő,
- ✓ animáló,
- ✓ önálló életvitelt,
- ✓ asszertivitást fejlesztő csoportok.

Menhely Alapítvány

"Haza-találó" Fővárosi közterületen élő hajléktalan emberek önálló lakhatási programja

A program célcsoportja: kifejezetten közterületen élő hajléktalan emberek, közülük is elsősorban a szállókon legnehezebben elhelyezhető, általában szenvedély- vagy pszichiátria beteg, idős, leromlott egészségi állapotú, alkalmazkodásra nehezen képes, komplex támogatási igényű fedél nélküliek, valamint párok (élettársi kapcsolatban vagy szülő és nagykorú gyermeke), egyedülálló nők és frissen utcára került személyek.

Szakmai hálózat kiépítése:

- ✓ A projektbe bevont résztvevőkkel kapcsolatba kerülő, vagy velük potenciálisan kapcsolatba kerülő helyi szakmai intézmények között hálózat kiépítése.
- ✓ A szakmai műhelyeken túl esetkonferenciák megtartása.
- ✓ A programban részt vevő önkéntesek, sorstárs segítők (olyan volt hajléktalan embereket, akik már lakásban laknak) bevonása, felkészítése a projektben való részvételre
- ✓ A stábépítéssel párhuzamosan a célcsoport részére juttatni kívánt ingatlanok felkutatása, állapotuk felmérése, a szükséges eszközök, bútorok, háztartási gépek beszerzése.
- ✓ A programba ajánlott személyeket felkeresése az esetfelelős szociális szakemberek által, akikkel rövid helyzetfeltáró beszélgetést folytatnak (első interjú), bemutatják számukra a programot és a bekerülési módszert.
- ✓ Részletes, egyénre szabott állapot- és szükségletfelmérés (egészségi, mentális állapot jövedelmi helyzet felmérése mellett), tehát ún. szociális diagnózisok készülnek, amik az egyéni fejlesztési tervek kiinduló pontját képezik.
- ✓ A kiválasztott résztvevőkkel egyéni megállapodások megkötése.
- ✓ Önálló lakhatás lehetősége az ügyfelek számára.

Az egyéni fejlesztési tervben rögzített célok megvalósulását a szociális munkás és ügyfele folyamatosan figyeli, megbeszéli, értékeli, szükség esetén a terveket közösen módosítják. A szakmai stáb készenléti rendszerben (krízisügyelet), napi 12 órában, reggel 8 és este 20 óra között biztosítja a telefonos elérhetőséget. A résztvevők az előkészítő szakaszt követően, a projekt 5. hónapjától költözhetnek be a kiválasztott önálló lakhatási formákba.

A lakhatási támogatás a következőket foglalja magába:

- ✓ Az önálló lakhatáshoz kapcsolódó közvetlen költségek támogatása (lakásbérleti díj, rezszi).
- ✓ Beköltözési csomag: Beköltözéskor minden résztvevő beköltözési csomagot kap, amely tartós élelmiszereket és alapvető tisztasági csomagot tartalmaz.
- ✓ A lakáshoz szükséges új vagy használt bútorok és háztartási eszközök beszerzése.

A projekt megvalósítása során a résztvevők számára az egyéni esetkezelésen kívül az alábbi szolgáltatásokat kívánják biztosítani:

- ✓ pszichológus, pszichiáter, addiktológus, foglalkoztatási mentor, jogász, mediátor szolgáltatásai, adósságkezelő szakember szolgáltatásai, állapotjavító szolgáltatások: fogorvosi kezelés, fodrász.
- ✓ életvezetési és női csoport.
- ✓ számítástechnikai ismeretek, álláskereső, "befogadó munkáltatók", önismereti tréning.
- ✓ Közösségi és kulturális programok, kirándulások.

A támogatott lakhatási időszak lejárta után 6 hónapos utánkövetési időszakot tartanak A fenntarthatóság és horizontális és kommunikációs vállalásokat tartják.

A pályázatok objektív (számszerű) eredményeinek értékelése a szakmai összefoglalók, monitoring adatlap és a személyes kapcsolattartás dokumentumain keresztül

A projektmegvalósítók eszközei a kiválasztás során:

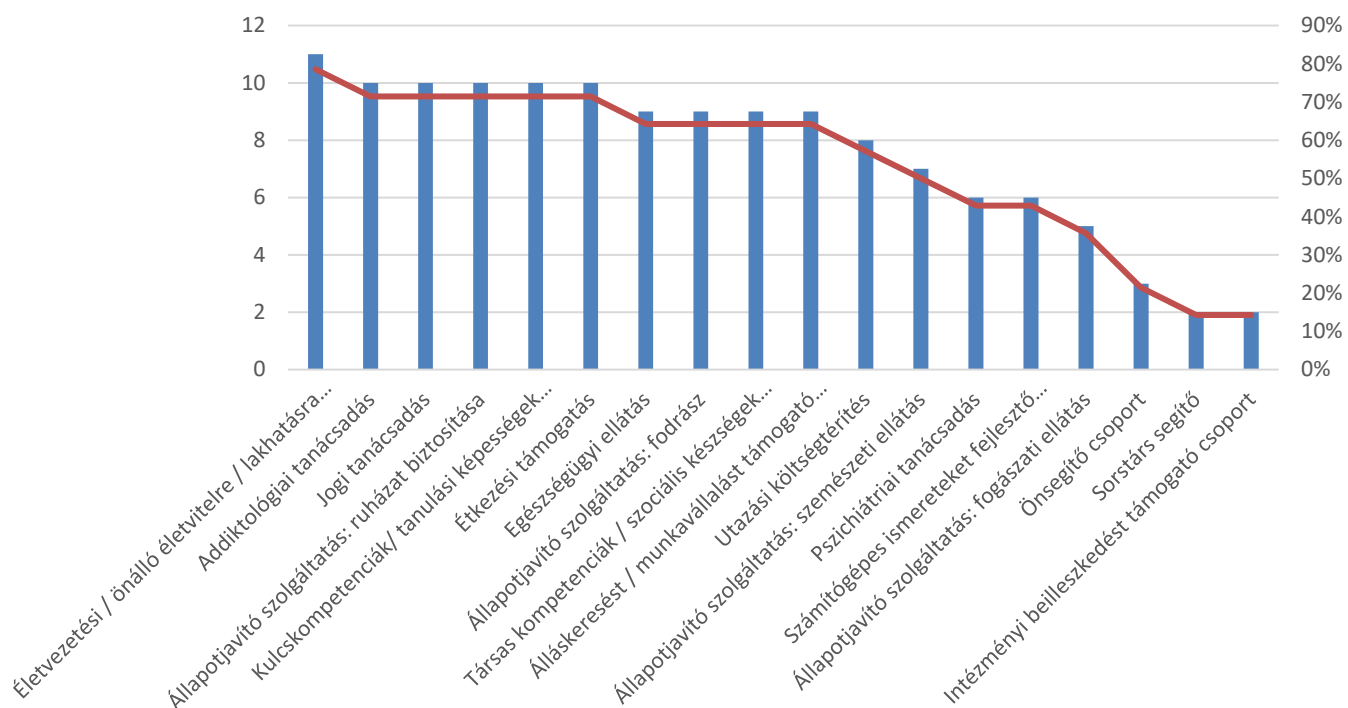
Az Elsőként Lakhatás pályázatok fontos eleme volt azon szolgáltatások nyújtása, amivel a lakhatásba került hajléktalan embert támogatták, segítették a kitűzött célok elérésében. Ezen szolgáltatások megtervezésében és költségeinek megtervezésében a pályázati kiírás viszonylag nagy szabadságot adott a szervezeteknek, hogy a tervezett, majd nyújtott szolgáltatások hatékonyan tudják segíteni a lakhatásban maradási és társadalmi integrációt egyaránt. Az alábbi táblázatokban ezeknek a szolgáltatásoknak a formáját és százalékos arányát láthatjuk.

Projekt címe	Várólista Igen/Nem	Komplex szükségletfelmérés	Egészségügyi, fizikai állapot	mentális, pszichológiai állapot	addiktológiai, pszichiátriai állapot	szociális helyzet, kapcsolatrendszer, lakhatási előzmények	képzettség, munkaerő piaci helyzet, pályaorientáció, motiváció	Szociális diagnózis	Egyéni fejlesztési terv	Együttműködési megállapodás
"ELSŐ LÉPÉS": Az utcán élő hajléktalan személyek első lakhatását és foglalkoztathatóságát segítő projekt a Dél-Alföldön	Nem	22	0	22	0	0	22	22	22	22
"Kulcsra-készen"	Nem	103	103	70	70	70	70	103	44	44
FORDULÓPONT	Igen	29	0	41	20	24	24	0	24	24
"Új Esély"	Nem	0	70	73	73	0	0	0	0	40
Elsőként Lakhatás Miskolcon	Nem	21	11	21	0	46	46	21	21	21
INDÍT-LAK: Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedését célzó lakhatás és komplex szolgáltatások biztosítása a Dél-Alföldön	Igen	52	16	0	21	4	0	22	22	22
KIUTAK A Veszprémben közterületen élő hajléktalanok ellátása személyre szabott támogatásokkal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Befogadás Házában	Nem	0	23	26	26	0	12	0	24	24
Lehetek Én is	Nem	42	42	41	41	42	42	40	40	37

A hajléktalanság nem a hajlék hiánya, hanem a hajlék megszerzésének, megtartási képességének a hiánya. Komplex "diótörés"- program, elsősorban a volt állami gondozott, utcai hajléktalanná vált, egyedülálló, családalapítás előtt álló fiatalok számára.	Nem	17	17	0	17	17	17	17	18	18
PROCASA – Projekt az otthontalan emberek otthonteremtéséért	Igen	0	47	47	0	47	47	47	0	32
SORSFORDÍTÓK	Igen	26	26	26	26	26	26	26	26	26
„Hajléktalanok társadalmi és munkaerő-piaci integrációja Zuglóban”	Igen	23	23	0	0	23	23	23	23	23
Utcáról bérlakásba a Fővárosban, Fedél nélküliek Elsőként Lakhatás típusú programja Budapesten	Igen	72	72	72	72	72	72	32	30	30
Kapunyitó	Igen	34	34	34	34	34	34	34	34	38

A megvalósítók által biztosított szolgáltatások a megvalósítás időszaka alatt (a jelenleg futó programok esetében 2021. május 31-i állapot szerint)

1. sz. diagram: Az Elsőként Lakhatás programban résztvevőknek nyújtott szolgáltatások %-os megjelenítés (N=14)

2. sz. diagram: Az Elsőként Lakhatás programban résztvevőknek nyújtott szolgáltatások megjelenítése

Szolgáltatások

Összesített lakhatási adatok a program megvalósításának ideje alatt:

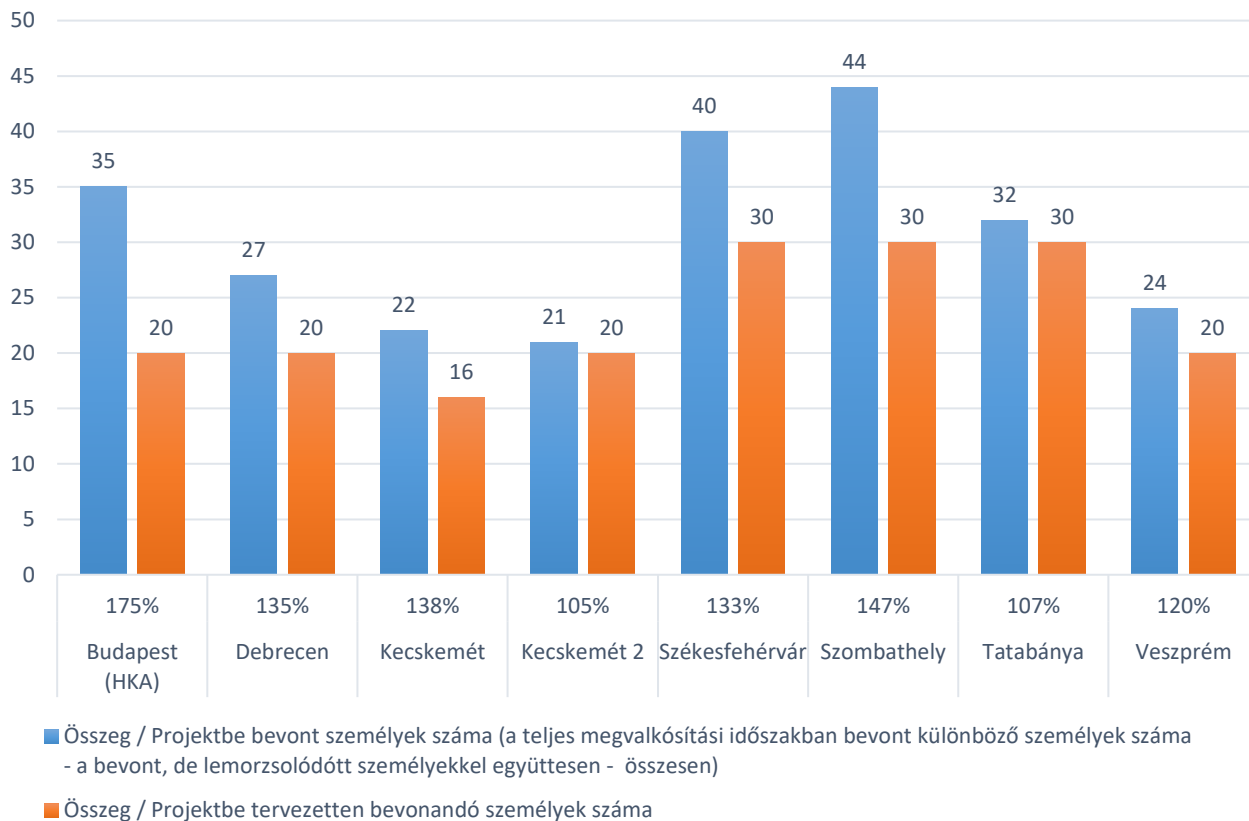
A pályázók beszámolóí és a kiemelt projekt monitoring tevékenysége alapján megállapítható, hogy a pályázók egyes pályázataikban vállalt indikátorok teljesítése minden esetben sikerült. A vendég éjszakák már a pályázatok teljes megvalósulását megelőzően teljesültek, mely annak köszönhető, hogy a pályázók hamar találtak bérleményeket, az eredmény kihirdetését követően **gyorsan megindult az ügyfelek programba történő bevonása és önálló lakhatásban történő elhelyezése**. A pályázat a TÁMOP 5.5.3.-hoz képest egy újszerű szakmai szemléletet hozott, és az új szemlélettel együtt egyfajta szakmai szabadságot is adott a megvalósítók számára, mely elősegítette, elősegíthette a programok helyi szinten történő rugalmas megvalósítását és a humánerőforrás-gazdálkodást. E mellett az indikátorok teljesülését támogatta a pályázat teljesítésének egyszerű feltételrendszere, vagyis a mindösszesen feltételként meghatározott két indikátor kötelező teljesítése (vendégéjszaka, bevont ügyfelek száma). A megvalósítók javára értékelhető, hogy a két indikátoron túl számos – az egyes projektek bemutatását tartalmazó blokkban ismertetett - szolgáltatást nyújtottak a programban részt vevő hajléktalan személyek számára, ezzel is segítve a pályázat szakmai céljának, vagyis az önálló lakhatásban maradásnak a teljesülését. A megvalósulást segítette az is, hogy a pályázó szervezetek döntő többsége kiépített ellátórendszerrel, szakmaközi kapcsolatokkal rendelkezik.

3. sz. diagram: Várólista

A 3. sz. diagram jelzi, hogy a projekt megvalósítók mintegy felénél volt várólista, melyből arra következtetünk, hogy számítottak az egyes bevont személyek idő előtti lemorzsolódására, melynek tényét a projekt megvalósítók is megerősítették.

4. sz. diagram: A projektbe tervezetten és összesen bevont személyek számának alakulása a megvalósítás teljes időszaka alatt (azon projektet esetén, amelyek az adatfelvétel során már befejeződtek – 2021. május 31-i állapot -)

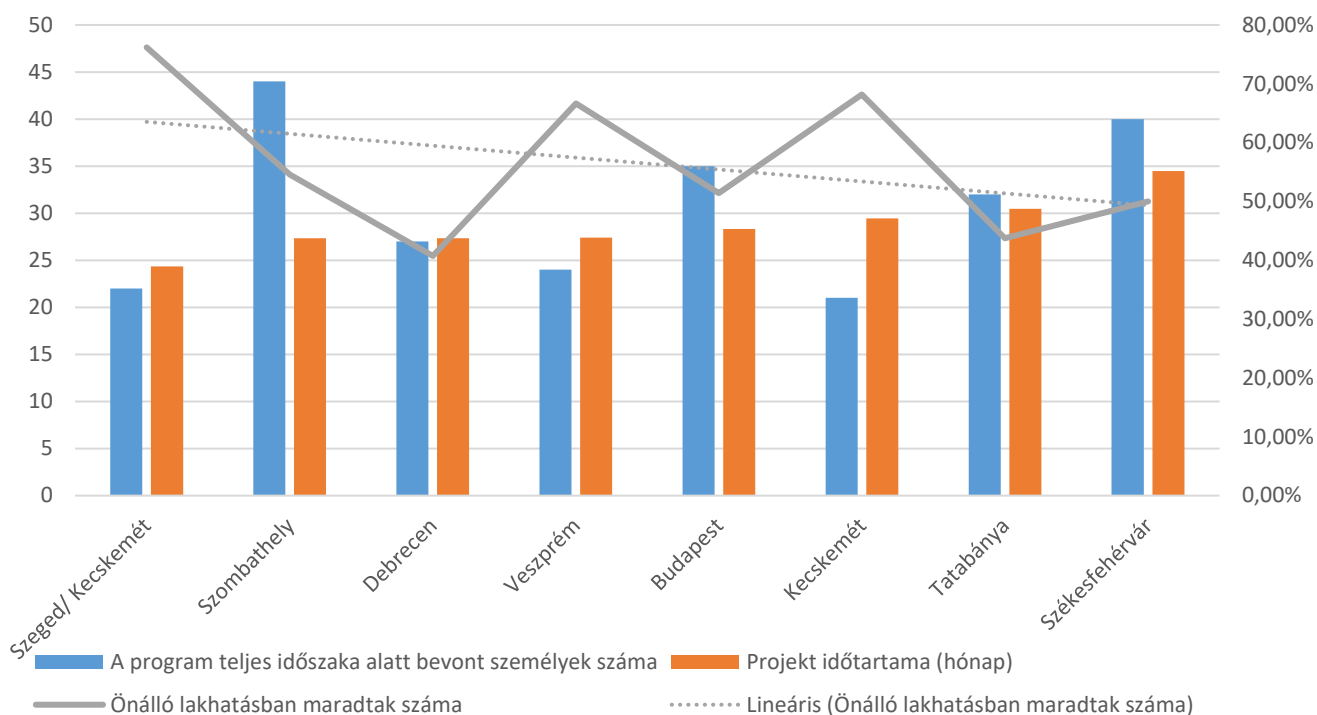

Az egyes lezárt, már megvalósult Standard projektek tervezetten 16 és 30 fő közötti ellátott Elsőként Lakhatásban történő elhelyezését fogalmazták meg pályázatukban célként. A megvalósulás folyamata során a projektbe bevont ügyfelek száma a teljes időszak alatt mindenhol meghaladta az eredetileg tervezett létszámot. Ennek okai az egyes megvalósítók területi monitorozás során történő beszámolója alapján a következők:

- ✓ A 25 év alatti személyek nagyarányú lemorzsolódása, melynek oka, hogy a hajléktalan populáción belül más problémákkal küzdenek, mint sorstársaik;
- ✓ elhalálozások;
- ✓ sikeres kimenet a program megvalósulásának befejezése előtt (önálló lakás vásárlás az állami szociális transzferek felhasználásával);
- ✓ az ellátórendszerbe való visszalépés, az önálló lakhatás feltételei még a programban jelen lévő segítő szolgáltatások mellett sem biztosítható, melynek oka többségében pszichiátriai és szenvedélybetegség;
- ✓ az ügyfél ismeretlen helyre távozása.

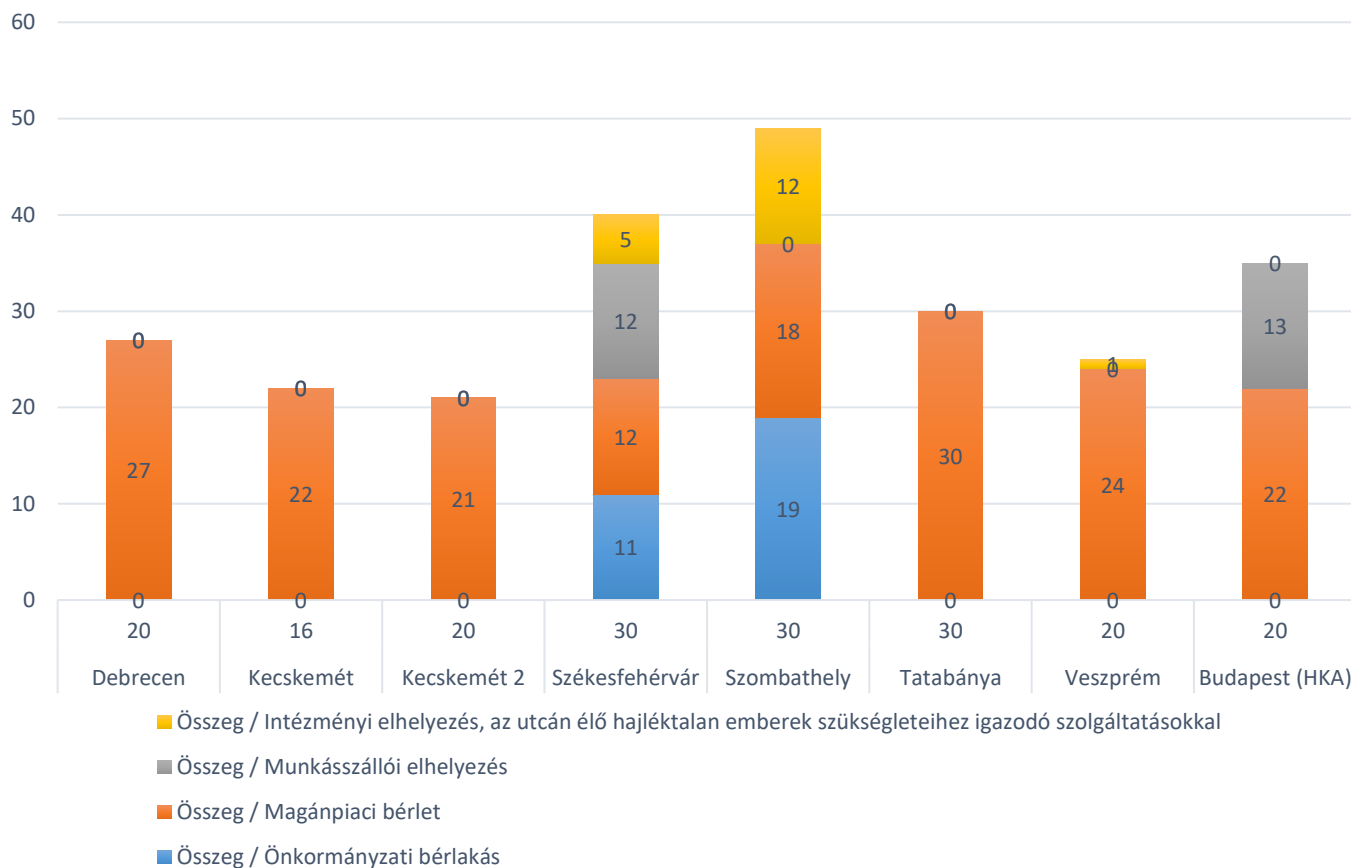
Az alábbi diagramokból és a mögötte meghúzódó számadatokból egyértelműen megalapítható, hogy az egyes elhelyezési irányokat erőteljesen befolyásolta(ja) az ingatlanpiac, annak árai és a kínálat. Míg a megvalósítók pályázatuk tervezésekor zömében magánpiaci lakhatási formát terveztek, három esetben már az önkormányzati bérlakás és munkásszállás, valamint az intézményi elhelyezés is megjelenik, mint alternatív lehetőség.

5. sz. diagram: a projekt megvalósításának időtartama és a projekt zárását követő fél évben az önálló lakhatásban maradt személyek aránya a ténylegesen bevont személyek számának tükrében (azon projektek esetén, amelyek az adatfelvétel során már befejeződtek – 2021. május 31-i állapot -)

Az adatsorból egyértelműen kirajzolódik, hogy a projekt megvalósításának ideje lényegében nincsen hatással a megvalósítást követően fél évvel még önálló lakhatásban lévők számára. Tulajdonképpen fordított arányosság figyelhető meg, vagyis minél hosszabb volt a projekt időtartama, arányaiban annál kevesebben maradtak önálló lakhatásban. A legmagasabb arányban a veszprémi (66,67%) és a kecskeméti (76,19%) projekt keretében bevont személyek önálló lakhatása maradt meg úgy, hogy a program időtartama 24, illetve 27 hónap volt. A Székesfehérváron megvalósított program esetében - amely 34 hónapon át tartott – volt a legalacsonyabb az önálló lakhatásban maradt személyek száma, mintegy 50%-al.

6. sz. diagram: elhelyezések a projekt megvalósítás időszaka alatt (azon 8 pályázó esetén, amelyek 2021. május 31-ig megvalósították programjaikat)

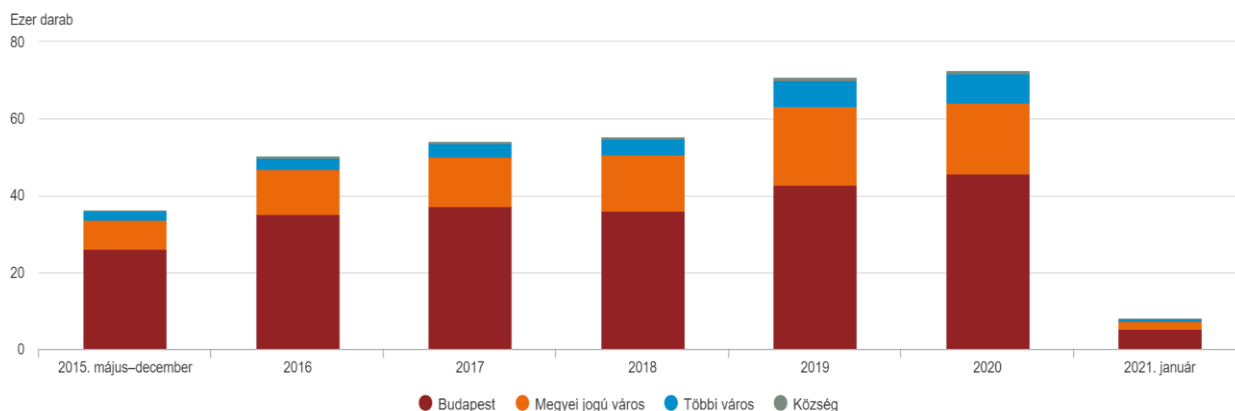

A program lezárásának napján gyakorlatilag minden megvalósító esetében megjelentek a magánpiactól eltérő lakhatási lehetőségek. A következő ábra jelzi, hogy a program lezárását követően fél évvel ez a tendencia tovább erősödött. A magánpiaci bérletben élő személyek lakhatási formája a tervezetthez képest a többi lakhatási forma irányába jelentősen eltolódik.

Mindezt jól szemléltetik az alábbi diagramok, melyek azt hivatottak bemutatni, hogy az ország egyes területein hogyan változott a magánpiaci ingatlanok bérleti díja 2015 és 2020 között.

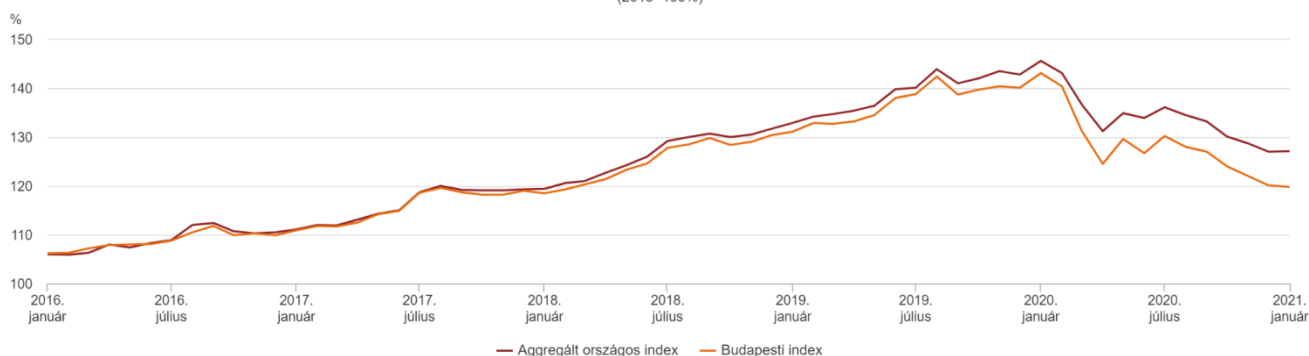
7. sz. diagram: Ingatlan bérbeadások és lakáspiaci árak alakulása 2015-2021

A számításokhoz figyelembe vett hirdetések számának alakulása településtípus szerint

Forrás: KSH

KSH–ingatlan.com-lakbérindex
(2015=100%)

Forrás: KSH

4. Átlagos havi lakbér az ingatlan.com kínálatában szereplő kiadó lakáshirdetésekre alapján

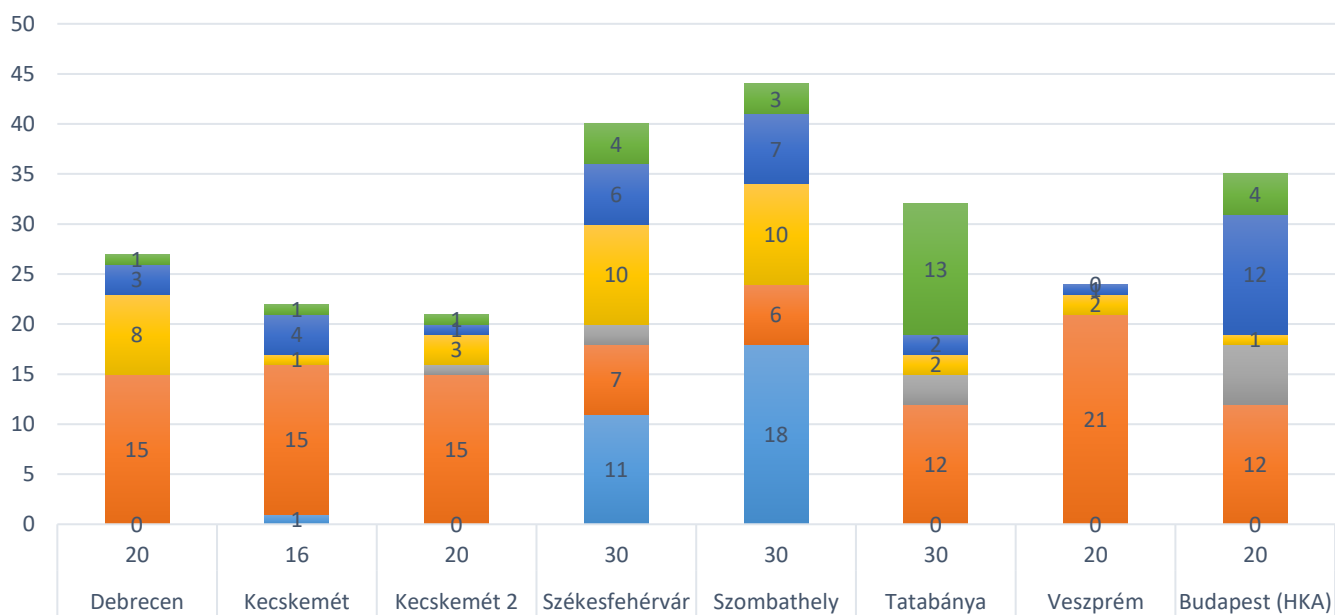
Időszak	Budapest	Pest régió		Közép-Dunántúl		Nyugat-Dunántúl		Dél-Dunántúl		Észak-Magyarország		Észak-Alföld		Dél-Alföld	
		összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város	összesen	ebből: megyei jogú város
Átlagos lakbér, ezer forint															
2015 I.	140	133	130	101	96	112	112	69	65	73	74	91	91	85	84
II.	150	149	132	103	99	114	113	80	80	74	74	94	95	86	87
2016 I.	155	164	137	118	110	113	112	86	84	69	70	96	96	89	89
II.	150	156	143	109	107	115	115	91	90	74	72	96	96	95	95
2017 I.	152	156	141	113	108	114	113	89	87	78	77	96	96	93	93
II.	157	170	162	113	106	114	114	98	97	82	82	98	98	94	94
2018 I.	159	160	163	115	112	112	112	100	100	81	80	100	101	98	99
II.	166	177	184	114	110	115	115	102	101	85	83	107	107	105	107
2019 I.	170	178	166	124	118	119	119	103	101	93	92	107	108	108	109
II.	177	182	179	129	124	124	124	105	103	96	95	114	115	111	113
2020 I.	165	169	160	125	115	117	118	100	97	93	92	109	110	107	109
II.	156	162	169	122	117	115	116	103	100	93	92	113	114	108	109

Forrás: KSH, ingatlan.com

A grafikonok és a táblázat jól szemlélteti azt a piaci folyamatot, hogy az ingatlan bérbeadások növekedésével párhuzamosan a bérleti díjak is emelkednek. Minél keresettebbek a bérlemények annál drágábban tudják a piacon „értékesíteni” a tulajdonosok. A nyílt lakáspiaci viszonyok szociális szempontokra érzéketlenek. Ez természetesen hordozza magában, hogy az alacsony keresetű bérlők fokozatosan kiszorulnak a bére vevői piacról. Vagy olyan kényszer megoldásokra kényszerülnek az alacsony keresetű bére vevők, mely vagy lakhatás

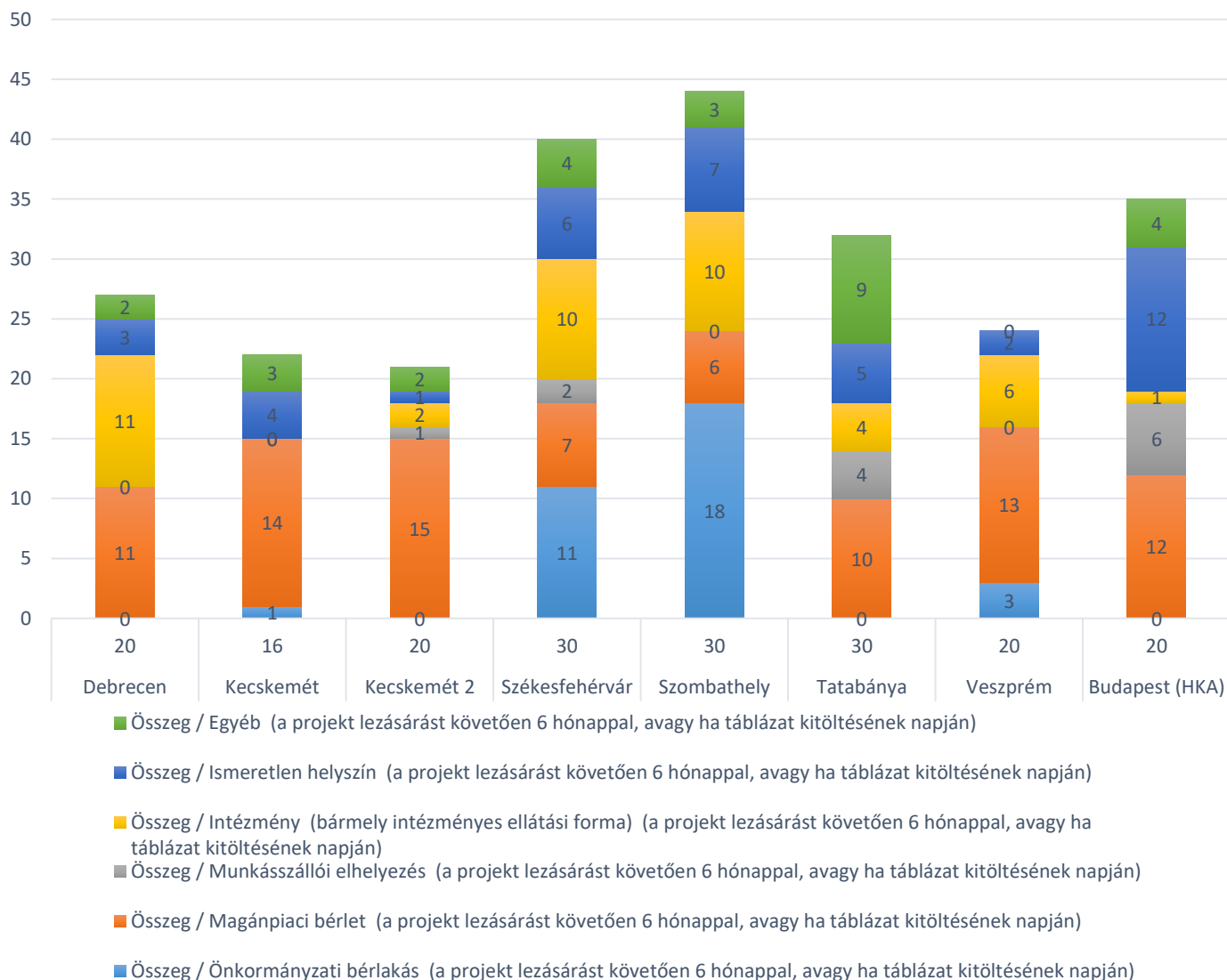
szempontjából tarthatatlan például alacsony komfortfokozatú, zsúfolt, egészségtelen ingatlanok vagy a bérleti díj szempontjából hosszútávon nem vállalható a bérló szempontjából.

8. sz. diagram: a projektbe bevontak tartózkodási helye a projekt zárásának napján (azon 8 pályázó esetén, amelyek 2021. május 31-ig megvalósították programjaikat)

- Összeg / Egyéb (a projekt zárásának napján)
- Összeg / Ismeretlen helyszín (a projekt zárásának napján)
- Összeg / Intézmény (bármely intézményes ellátási forma) (a projekt zárásának napján)
- Összeg / Munkásszállói elhelyezés (a projekt zárásának napján)
- Összeg / Magánpiaci bérlet (a projekt zárásának napján)

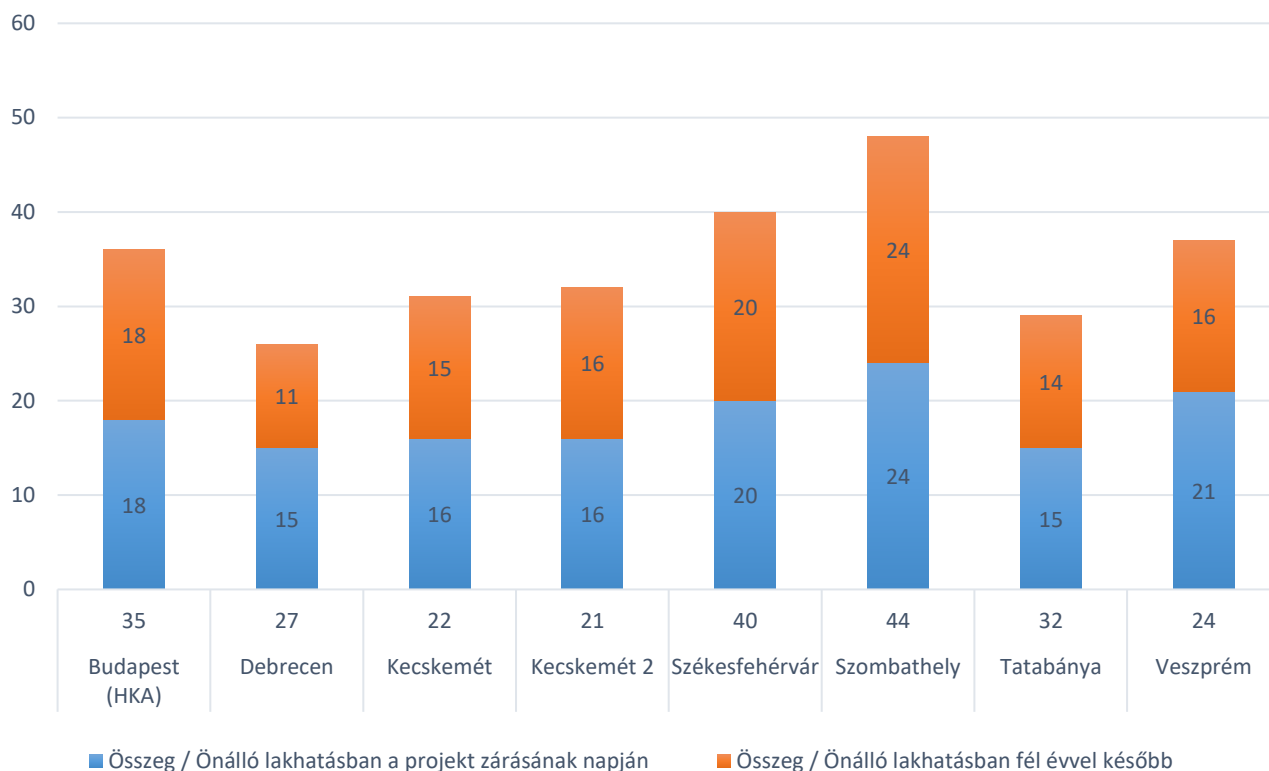
9. sz. diagram: a projektbe bevontak tartózkodási helye a projekt zárását követően hat hónappal, avagy a lekérdezés kitöltésének napján (azon 8 pályázó esetén, amelyek 2021. május 31-ig megvalósították programjaikat)

Összesen 245 fő bevonása valósult meg a programot 2021. május 31-ig már befejezett megvalósítók esetében, melyből 134-en maradtak önálló (magánpiaci bérlet, önkormányzati bérlakás, munkásszálló) lakhatásban a lezárást követően fél évvel (illetve azon megvalósítók esetén, ahol a megvalósítás zárását követően nem telt el fél év, a kitöltés napján). Ez mindösszesen a bevont ügyfelek 55%-a. Magánpiaci bérletben ugyanez a szám már csupán 88 fő, amely az összes bevont személy mindösszesen 36%-a. Ez azért érdekes, mert, mint ahogy fentebb már jeleztük, a pályázók a megvalósítás tervezése során elsősorban magánpiaci bérletekben történő elhelyezéssel terveztek, és ez az az elhelyezési forma, amely a legnagyobb összhangban van az Elsőként Lakhatás szemlélettel. Ez az arány az egyes megvalósítók esetén külön-külön is hasonlóan alakul. A programba bevontak közül mintegy 67 fő ismeretlen, vagy a megvalósítók által meg nem nevezett helyen tartózkodott a lezárást követően fél évvel, avagy a kitöltés napján. Ez a bevont személyek majdnem több mint 27%-a. Az egyes megvalósítók között e tekintetben sincs kiugró különbség.

Az alábbi ábra a program zárásának napja és az azt követő fél év változását mutatja be. Ebből is látszik, hogy a zárást követően az önálló lakhatásban élő bevont személyek száma Szombathely és Székesfehérvár kivételével csökkenő tendenciát mutat (A HKA projektjének zárása egybe esett a kitöltés napjával, így ott e tekintetben értelemszerűen nincs változás)

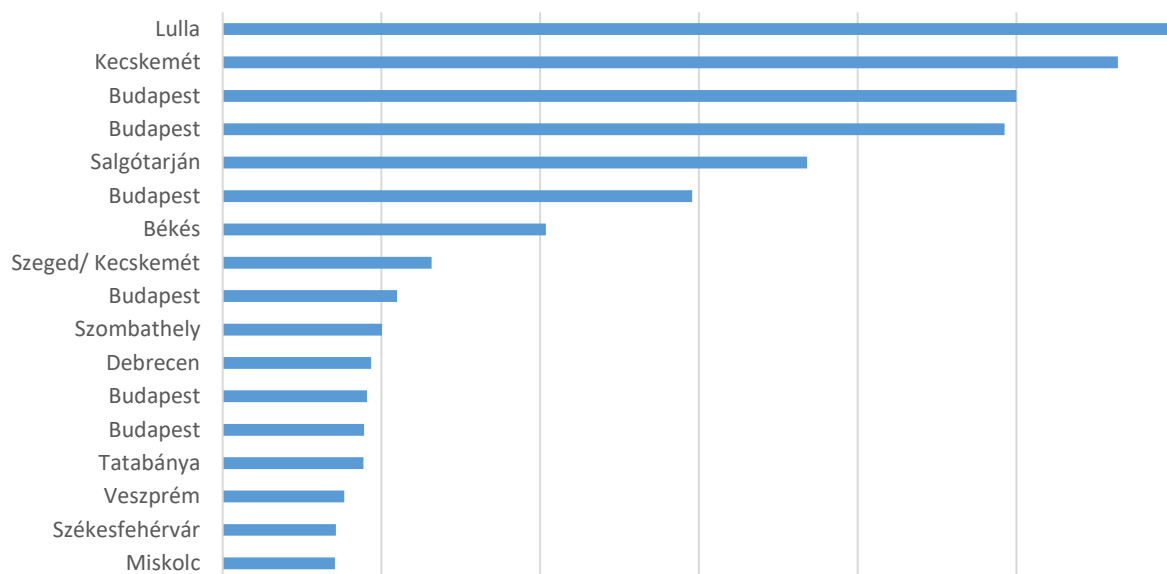
10. sz. diagram: a bevont ügyfelek lakhatási státusza a program lezárását követő félévvel később, avagy, ha nem telt el fél év - a lekérdezés kitöltésének napján (2021. május 31. állapot szerint)

A programban résztvevő egyének szemszögéből

Az egy ügyfélre vetített napi költségben az egyes megvalósítók között akár háromszoros eltérés is kimutatható, akár a megvalósító településén belül is (pl.: Budapest) Nyilván ez a költség nem önmagában a lakhatási költségeket tartalmazza, hanem a teljes szolgáltatási palettának az egy főre eső bekerülési költsége, mindazonáltal megállapítható, hogy az egy főre eső költség nem feltétlenül áll arányban a program céljaként megfogalmazott későbbi önálló lakhatás megőrzésének eredményével.

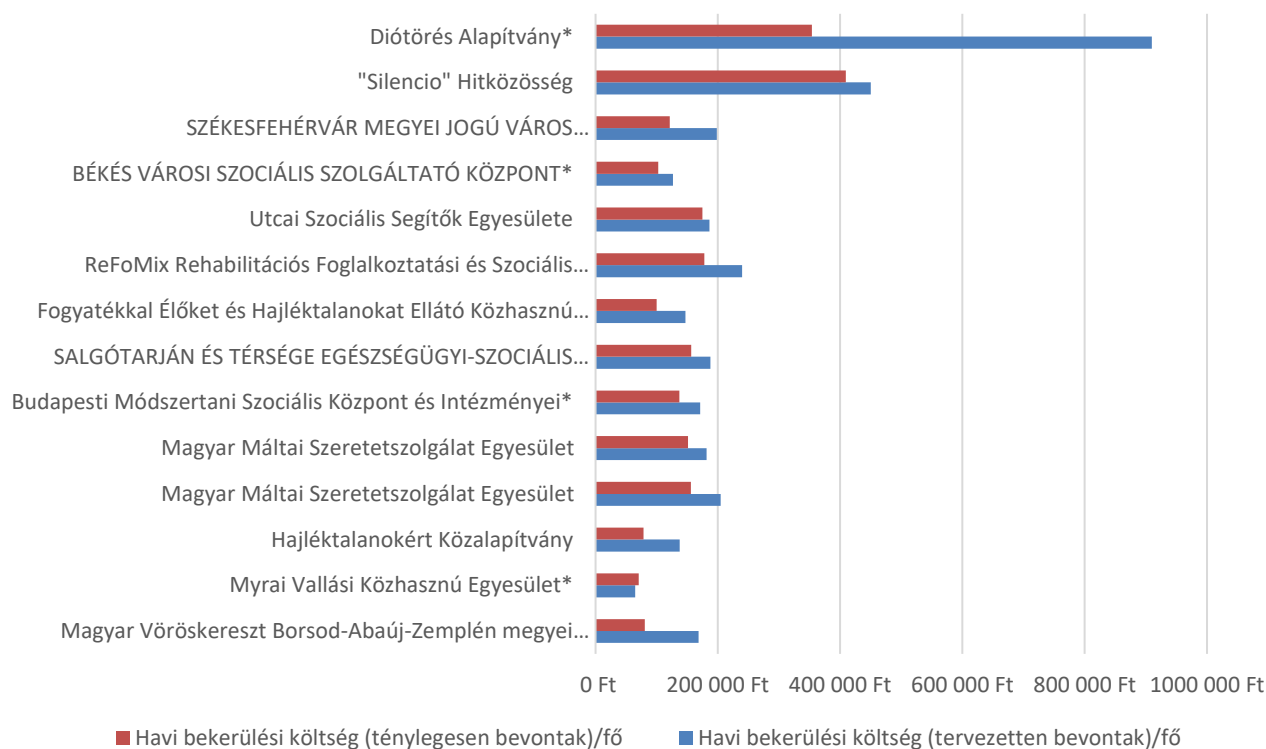
11. sz. diagram: egy vendéjszakára jutó költség

Projekt címe	Egy vendéjszakára vetített költség
A hajléktalanság nem a hajlék hiánya, hanem a hajlék megszerzésének, megtartási képességének a hiánya. Komplex "diótörés"- program, elsősorban a volt állami gondozott, utcai hajléktalanná vált, egyedülálló, családalapítás előtt álló fiatalok számára.	59 615 Ft
"ELSŐ LÉPÉS": Az utcán élő hajléktalan személyek első lakhatását és foglalkoztathatóságát segítő projekt a Dél-Alföldön	56 383 Ft
"Haza-találó" Fővárosi közterületen élő hajléktalan emberek önálló lakhatási programja	50 000 Ft
Elsőként diótörés! Szükségletalapon szervezett, interdiszciplináris projekt az utcán élő, elsősorban volt állami gondozott, veszélyeztetett, sok esetben fel nem ismert kettős diagnózisú, ellátatlan fiatal felnőttek társadalmi rehabilitációja érdekében.	49 253 Ft
FORDULÓPONT	36 819 Ft
„Hajléktalanok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja Zuglóban”	29 574 Ft
Lehetek Én is	20 365 Ft
INDÍT-LAK: Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedését célzó lakhatás és komplex szolgáltatások biztosítása a Dél-Alföldön	13 165 Ft

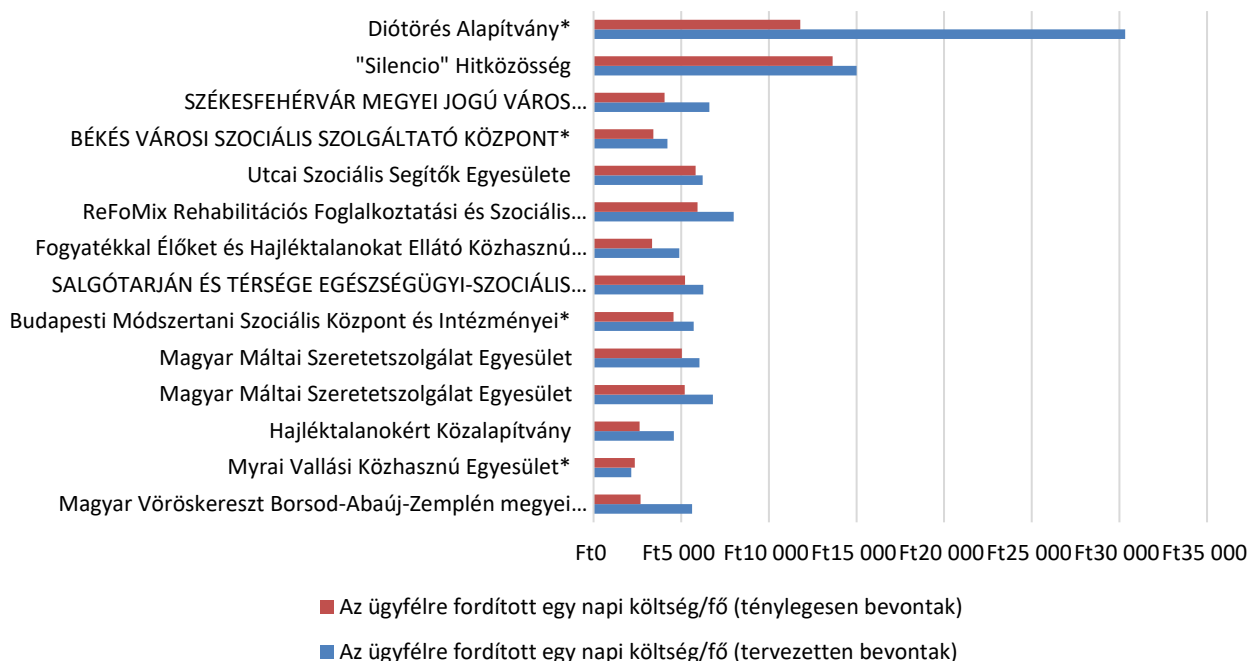
Utcáról bérlakásba a Fővárosban, Fedél nélküliek Elsőként Lakhatás típusú programja Budapesten	10 983 Ft
"Kulcsra-készen"	10 035 Ft
SORSFORDÍTÓK	9 344 Ft
Útravaló az újrakezdéshez 3	9 094 Ft
Kapunyitó	8 904 Ft
PROCASA – Projekt az otthontalan emberek otthonteremtéséért	8 869 Ft
KIUTAK A Veszprémben közterületen élő hajléktalanok ellátása személyre szabott támogatásokkal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Befogadás Házában	7 650 Ft
"Új Esély"	7 137 Ft
Elsőként Lakhatás Miskolcon	7 065 Ft

12. sz. diagram: egy fő programba bevont személy havi átlagos bekerülési költsége (tervezetten bevont/ a lekérdezés napjáig ténylegesen bevont)

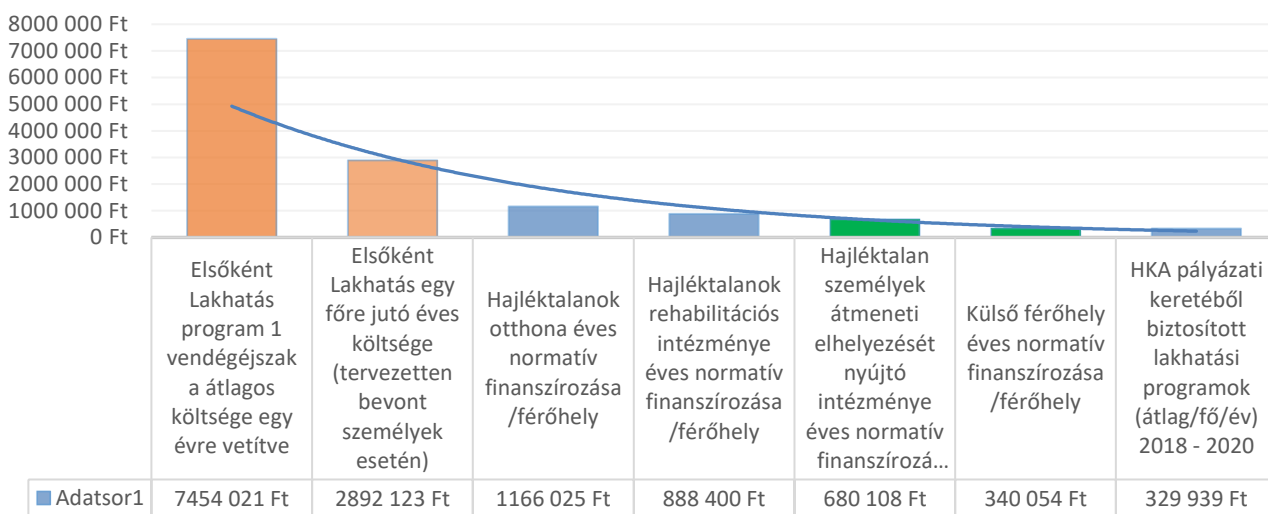
¹² A csillaggal jelölt projektek a lekérdezés időpontjában még zajlottak.

13. sz. diagram: egy fő programba bevont személy napi átlagos bekerülési költsége (tervezetten bevont/ a lekérdezés napjáig ténylegesen bevont)

14. sz. diagram: egy főre eső éves átlagos bekerülési költség

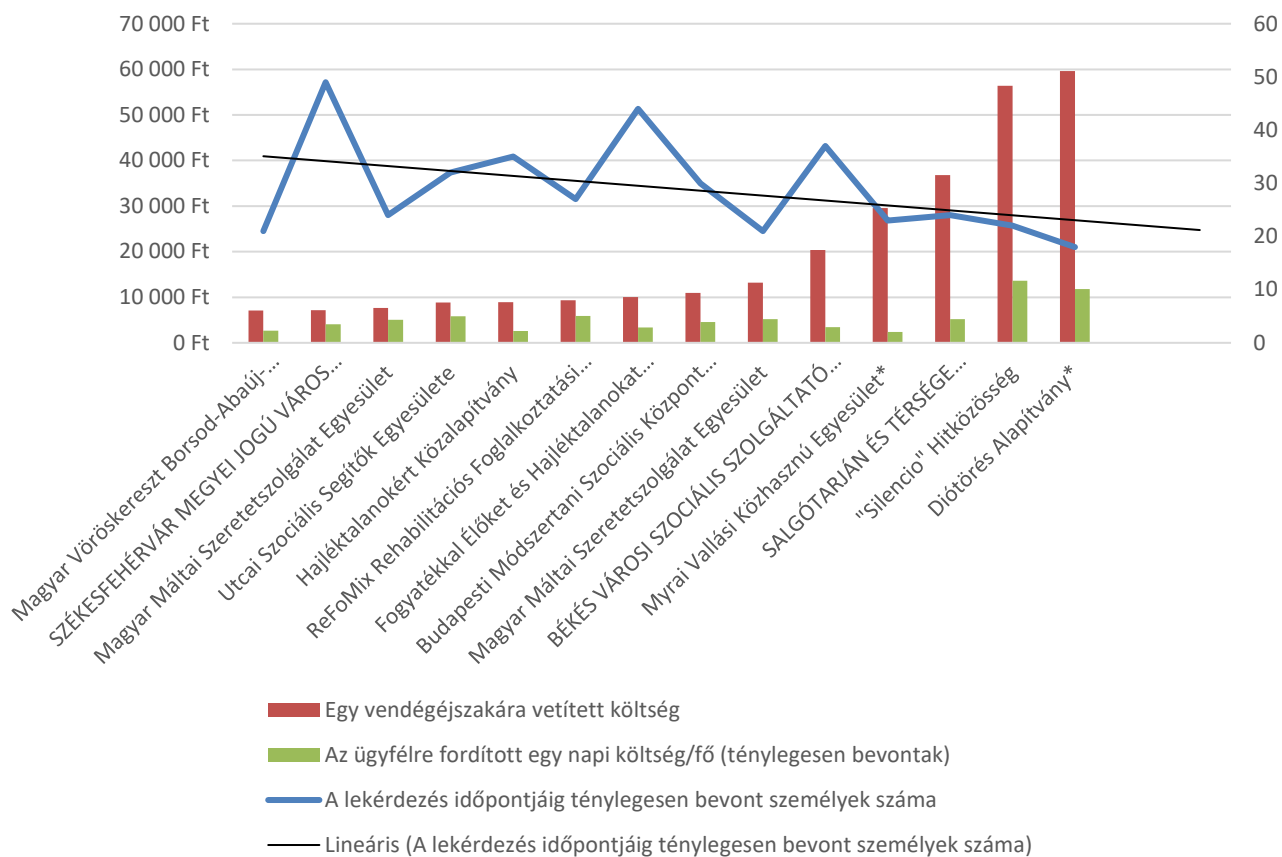
13 14

¹³2017. január 1-jétől az átmeneti szálláson – és 2019 január 01-től bizonyos esetekben nappali melegedőhöz kapcsolatosan – azoknak a hajléktalan embereknek, akiknek már nincs szükségük intenzív szociális segítségre, önmagában is biztosítható lakhatási szolgáltatás az ellátórendszerből történő fokozatos kivezetésük céljából. Az intézménytől független helyszínen biztosított lakhatási szolgáltatás, ún. külső férőhelyek azon hajléktalan emberek számára nyújtanak lakhatási lehetőséget, akik önellátási képessége jó, szociális segítségük még szükséges, de már kisebb intenzitással, mint az intézményi keretek között. Az Elsőként Lakhatás projektek esetén a nagy összegbeli különbség és a jobb összehasonlíthatóság miatt a legalacsonyabb és a legmagasabb egy főre jutó éves bekerülési kétségű pályázatokat az átlag számításánál elhagyásra kerültek. Azok figyelembevételével az Elsőként Lakhatás éves bekerülési költsége nagyságrenddel magasabb lenne.

¹⁴Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény

15. sz. diagram: az egy vendégéjszakára – fő/napra eső költségek és a lekérdezés időpontjáig ténylegesen bevont személyekre vonatkozó összefüggések bemutatása

16. sz. diagram: az egy vendégéjszakára – fő/napra eső költségek és az önálló lakhatásban maradás összefüggésének bemutatása

A diagramok szemléltetik, hogy az egy vendégéjszakára jutó költség összege és az önálló lakhatásban maradtak aránya szignifikánsan összefügg, megállapítható, hogy minél magasabb az egy főre eső napi költség és vendég éjszaka díja, annál nagyobb arányban maradnak önálló lakhatásban a bevont személyek. Mindazonáltal megállapítható az is, hogy a fentiek szerint elköltött pénzösszeg nem egyenesen arányos az önálló lakhatásban maradt személyek számával/arányával. Ez az érték nem a legdrágább szolgáltatásnál a legmagasabb. Mindez az jelenti, hogy az összefüggés az elköltött pénzösszeg és az önálló lakhatásban maradt aránya összefügg, azonban egyes projektenként eltérést mutathat.

A megvalósult Standard projektek összegző értékelése

Az Európai Unió tagállamaiban megvalósuló Elsőként Lakhatás projektek sikerességét érdemben képes befolyásolni az adott ország Human Development– Emberi fejlettségi - Indexe (HDI index), gazdasági helyzete, valamint az adott országra jellemző társadalmi, ideológiai, (szociál)politikai berendezkedés, továbbá a meglévő szociálpolitikai (ösztönző) eszközök. Mindezek meghatározzák a célcsoportnak nyújtott segítség irányát (intézményrendszeren belüli, avagy kívüli) és az egyes, a hajléktalan személyeket érintő beavatkozások hosszútávú sikerességét.

Az egyes projektek esetében az a tendencia figyelhető meg, hogy a program lezárását követő első félévben a bevont személyek közel 50%-a esetében szűnt meg az önálló lakhatás, és a bevont személy kérte újbóli intézményi felvételét, ismeretlen helyre távozott, vagy került vissza korábbi életkörülményei közé. Megfigyelhető az is, hogy a projekt megvalósítása alatt a bevont ügyfelek közül többen elhaláloztak, mely érdemben befolyásolta a megvalósítás sikerességét. Jellemző ugyan és részsikerként fogalmazható meg, hogy a programba bevont személyek egy jelentős részének életkörülményeiben javulás következett be, vagyis a korábbiakhoz képest minőségibb lakhatáshoz jutott (közterületről intézménybe, intézményből munkásszállóra, vagy egyéb önálló lakhatási formába stb.), azonban ez önmagában nem eredményezi a projekt sikeres megvalósulását, hiszen a bevont személyek szükséges mértékű segítség mellett önálló lakhatásban történő megtartása csak részben valósult meg. Mindez azt prognosztizálja, hogy a jobb eredményesség elérése érdekében a program jelen formájában csak részleges sikerességgel valósítható meg, mely nem támasztja alá a megvalósíthatósági tanulmányban vázolt költséghatékonyság elvét a működő ellátórendszerrel szemben. Fontos azonban azt is megjegyezni, hogy ezen állítás globálisan semmiképpen sem lehet igaz, ugyanakkor összevetve a Magyarországon egy ellátottra jutó intézményi ellátási költséget, az Elsőként Lakhatás programban résztvevők egy főre jutó bekerülési költségével, az messze túlmutat az intézmények állami támogatásán.

Mindezek betudhatóak az alábbiakban vázolt, az egyes programok megvalósítása során felmerült nehézségeknek, a helyi sajátosságoknak, a nagyon körülhatárolt pályázati kereteknek – amelyek nem egyeznek meg az indikátorokkal -, valamint az élet egyéb területein felmerülő változásokhoz való alkalmazkodásból eredő nehézségeknek.

A programot megvalósítók az alábbi nehézségeket jelezték:

- ✓ Fiatalokat nehéz ösztönözni.
- ✓ Lakhatási célokat szolgáló ingatlanok kiválasztása.
- ✓ A motiváció hiányából és a bérelt ingatlan típusából adódó nehézségek (munkásszálló-bogarak) miatt, továbbá a hajléktalan életmódból, szubkultúrából fakadó nagymértékű lemorzsolódás.
- ✓ A programba bevont települések egy részén jellemző, hogy csak alkalmi munka biztosítható a bevont személyek számára.
- ✓ Nagyarányú az ún. ráköltözések száma, melynek értelmében a bevont személy a program engedélye nélkül viszi magával a „társait”.
- ✓ Utógondozói szakasz hiánya. A megfigyelések szerint a bevont személyek csak mintegy 25%-a képes hosszabb távon fenntartani önállóságát.

- ✓ Szakemberek hiánya (pl.: fogorvos, fodrász, pszichológus, addiktológus) az egyenlőtlen területi lefedettség és a szakképzettséggel rendelkező személyek változó aránya, továbbá a megvalósítási időszakban bekövetkező szolgáltatási árak progresszív emelkedése miatt).
- ✓ A munkáltatók tartózkodnak a hajléktalan emberek foglalkoztatásától.
- ✓ A munkatársak egy része a program során részmunkaidőben, a saját állása mellett végzi a feladatot, amely garantálja a szakmai hozzáértést, azonban prognosztizálja a leterheltséget és az ebből fakadó nehézségeket is.
- ✓ Nagymértékű fluktuáció a programban résztvevő szociális szakemberek körében.
- ✓ A bevont személyek egészségügyi állapotában bekövetkező negatív változások, melynek lekövetése, kezelése nehézséget okoz.
- ✓ A pályázat megírásától számítottan a változó külső környezeti hatások miatt (gazdasági, szociális stb.), több változás bejelentésre is szükség volt a megvalósítók részéről, mely hosszú időt vett igénybe.

Magyarországon a legelesettebb, utcán, közterületen, egyszerre akár több mentális és fizikális megbetegedésben szenvedő hajléktalan személyek önálló lakhatásának Elsőként Lakhatás szemléletben történő hosszútávú fenntartása fentiek tükrében kevéssé lehet sikeres, rövidtávon nem tud valós alternatívája lenni a kialakult hajléktalan-ellátórendszernek. Nem véletlen, hogy e segítő mechanizmus a Visegrádi országokban - kiegészítve Romániával, Horvátországgal és Bulgáriával - kevéssé tudott sikeressé válni, és integrálódni az ellátórendszerekbe.

Záró gondolatok

Összegzés

Magyarországon az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 „Elsőként Lakhatás” standard pályázati kiírás keretében mind a 7 régióban, köztük 11 megyében és Budapesten is valósult (és jelenleg is valósul) meg Elsőként Lakhatás projekt. Ez azt jelenti, hogy az ország minden régiójában lehetőség nyílt hajléktalan személyek önálló lakhatásának megszervezésére és biztosítására – a hazai forrásból biztosítottakon túl - e program keretében. A szakmai indikátorokat (vendégéjszakák száma, bevont személyek száma, EFOP -1.1.4-16 esetén, 25 éven aluliak aránya) a megvalósítók minden esetben teljesítették, több esetben túlteljesítették azokat. Az egyéb, a pályázatokhoz rendelt szolgáltatásokat meg tudták tölteni szakmai tartalommal. A Covid-19 járvány ellenére a Kiemelt projekttel történő együttműködés minden esetben megvalósult.

A Standard projektek megvalósítói által megküldött, **a megvalósítók objektív adatait tartalmazó monitoring adatlapok, a személyes, online és telefonos kapcsolattartáson alapuló tapasztalatok, valamint a pályázók szakmai programjaiban vállalt szakmai tevékenységek együttes értékelése** alapján a következő megállapításokat tesszük:

A Standard projektek megvalósítása során a pályázók mintegy 332 fő programba történő bevonását tervezték (mely már tartalmazza azon megvalósítók adatait is, akik e tanulmány írásának megkezdését követően, avagy azt közvetlenül megelőzően kezdték meg programjukat) összesen 2,2 Milliárd forint forrásösszeg bevonásával. A záró tanulmány megírásának pillanatáig a ténylegesen bevont személyek száma már meghaladja a 400 főt. A programokat a megvalósítók átlagosan 31 hónap alatt valósították (egyes esetekben jelenleg is valósítják) meg. Az átlagos programmegvalósítási időszak (31 hónap) alatt az egy vendégéjszakára jutó összeg egy évre vetítve meghaladta a 7,4 millió forintot, míg az egy főre jutó átlagos támogatási összeg éves szinten elérte az 2,9 millió forintot. Arányosítva egy ténylegesen ellátott személyre jutó pénzösszeg éves szinten meghaladta az 1,9 millió forintot. Ebből is látszik, hogy lényegesen több programba ténylegesen bevont személlyel számoltak a megvalósítók, mint amennyire a vendégéjszakák számából következtetni lehetett. Fontos megjegyeznünk, hogy jelenleg Magyarországon a legmagasabb összeggel finanszírozott hajléktalan személyeket ellátó szolgáltatás - hajléktalanok otthona - 2021. évi Költségvetési törvényben biztosított támogatása nagyságrendileg 1,2 millió forint. Megállapítható az is, hogy az Elsőként Lakhatás program átlagos vendégéjszakára eső éves bekerülési költsége mintegy három és félszerese a legmagasabb összeggel finanszírozott és legmagasabb szolgáltatási tartalommal és tárgyi feltételekkel működő, fentebb említett állam által biztosított szolgáltatásnak (Lásd: 14. sz. diagram). A magas egy főre eső költségek ellenére a pályázat lezárását követően fél évvel a támogatott hajléktalan személyek mindössze 55%-a maradt önálló lakhatásban (lásd: 6-9. sz. diagram). A már befejezett programok esetében megállapítható az az érdekesség is, hogy az önálló lakhatásban maradtak aránya fordítottan arányos a programban eltöltött idővel (pl.: Székesfehérvár 34 hónapos időtartam, 50% önálló lakhatásban maradási arány, míg Kecskeméti 24 hónapos időtartam 76,19% önálló lakhatásban maradási arány), azonban az egy főre elköltött pénzösszeg nagysága szignifikánsan összefügg és emeli az önálló lakhatásban maradás esélyét.

Mindazonáltal megállapítható, hogy e program hatékonysága a befektetett pénzeszközök és bevont személyekkel való széleskörű szakmai tevékenység ellenére alacsony, ami részben a magas fluktuációnak, a piaci környezet változásának és az önálló lakhatás lehetőségét hosszútávon megteremtő pszicho-szociális támogatás – mégis - alacsony voltának köszönhető (lásd: 5., 6. sz. diagram). Ezen túlmenően nem állnak rendelkezésre a Magyar Állam által biztosított azon szociálpolitikai ösztönzők (lakhatási támogatás, olcsó bérlakás rendszer stb.), melyek e hátrányos célcsoport programon túli önálló lakhatását hosszú távon biztosítani tudnák. Az olcsón hozzáférhető önkormányzati lakásállomány e célcsoport számára szinte teljesen elérhetetlen, míg az ingatlanpiac csak olyan feltételek mentén nyújt lakhatási lehetőséget (magas bérleti díjak, kaució), melyeket a hajléktalan emberek ez irányú támogatás hiányában nem tudnak teljesíteni. Mindezen okokat figyelembe véve

a klasszikus értelmében vett Elsőként Lakhatás szemléletmód ellátórendszerbe történő adaptálásának lehetőségét pillanatnyilag nem látjuk megalapozottnak és kivitelezhetőnek.